لەبەریەکهەڵوەشاندنی بیرۆکەی پەڕگیریی

زنجیرەی دووەم:

با لادان و تاوانی پەڕگیران بەرانبەر بە ئیسلام نەمانخاتە دوو دڵیی و گومان

نووسینی عەلی باپیر

2015

لەبەر یەکهەڵوەشاندنی بیرۆکەی پەڕگیریی

ameer.maktab@yahoo.com

/AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

زنجیرەی دووەم

با لادانو تاوانی پەڕگیران، بەرانبەر بە ئیسلام نەما نخاتە دوو دڵیی و گومان

ناسنامەی

کتێب

نــــاو : با لادان‌و تاوانی پەڕگیران، بەرانبەر
بە ئیسلام نەمانخاتە دوو دڵییو گومان

بابەت : ڕامیاری

نووسینی: م. علی باپیر

چاپخانە: چاپخانەی ڕۆژهەڵات

چـــاپ : یەکەم چاپ

تیراژ: (1000) دانە

لەبەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتیەکان ژمارەی سپاردنی (   )ی ساڵی (   )ی پێدراوە

07504671394
hawler.chap@gmail.com

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

لەبەر یەکهەڵوەشاندنی بیرۆکەی پەڕگیریی

زنجیرەی دووەم

با لادان و تاوانی پەڕگیران، بەرانبەر بە ئیسلام نەمانخاتە دوو دڵیی و گومان

نووسینی

عـەلی بـاپـیر

1436 ك / 2015ز

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ قُلْ إِنَّمَآ أَعِظُكُم بِوَٰحِدَةٍ ۖ أَن تَقُومُوا۟ لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفُرَٰدَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا۟ ۚ مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم بَيْنَ يَدَىْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾ ﴾ سبأ.

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

پێشكەش بێ

بەهەركەسێك كە لەپشت پەردەی ڕەشەوە، تەماشای هیچكەس‌و هیچ شتێك ناكات‌و، هەڵەو لادانی شوێنكەوتووانی هیچ بەرنامەیەك، لەسەر خودی بەرنامەكە حیساب ناكات.

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

پێشەكی

إنَّ الْحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ

شرُورِ أنْفُسِـنَا، وَمِنْ سَيئَاتِ أعْمَالِنَا، مَنْ يَهْده اللهُ فَلاَ مُضِـلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضلِلْ فَلاَ هَادِيَ لَهُ، وَأشْهَدُ أن لاَ إلَهَ إلاّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، وَأشْهَدُ أنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسولُهُ.

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ﴿١٠٢﴾﴾آل عمران،

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٍ وَٰحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَآءً ۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبًا ﴿١﴾﴾النساء،

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَـٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡ ۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾﴾الأحزاب.

أمَّا بَعْدُ: فَإنَّ أصْدَقَ الحَديث كَلامُ الله وَخَيْرَ الْهَدِي هدْيُ مُحَمَّد وَشرَّ الأمُورِ مُحْدَثاتُها، وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَة، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ، وَكُلَّ ضَلاَلَةِ فِي النَّار.

ئیسلام وەك دوايين نوسخەی هیدایەتی خواو، دوا پەیامو بەرنامەی بۆ مرۆڤایەتیی، هات تاكو مرۆڤایەتیی لە تاریكاییەكانی نەفامێتیی ﴿ظلمات الجاهلية﴾ دەربێنیّو بیخاتە نێو ڕووناكیی: ئیمانو خوا

یـەكگرتن‌و، ئـازادیی‌و، دادگـەریی‌و، تـەبایی‌و، ڕەوشـت بـەرزیی، وەك خوای تاك‌و تەنیا فەرموویەتی:

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿الٓر ۚ كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ ٱلنَّاسَ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَمِيدِ ﴿١﴾ ٱللَّهِ ٱلَّذِى لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْكَٰفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾﴾إبراهيم.

واتە: بە ناوی خـوای بەبـەزەیی‌و بەخشـندە . ئـەلیف، لام، ڕا (ئەمـە کتێبێکـە بـۆلای تۆمـان دابەزانـدوە، تـاکو بەمۆڵـەتی پـەروەردگاریان خـەڵکی لەتاریکاییـەکان بـەرەو ڕووناکیی دەربێنـی‌و، بـەرەو ڕاسـتە شـەقامی ﴿خـوای﴾ زاڵـی ستایشـكراویان بێنـی. ئـەو خوایـەی کـە خاوەنی هەرچییەکە کە لە ئاسمانەکان‌و زەوی دایـەوە وای لـە کـافران لە سزای بەئێش!

هەڵبەتە ئـەو ئامانجە بـەرزو مەزنـەش کـە بـۆی هـاتبوو، لـەڕۆژگاری پێغەمبەری خاتەم ﴿محمد﴾ ﷺ و چوار جێنشینە سـەر ڕاسـتەکانی ﴿خُلَفائه الراشدين الأربعة﴾ "أبوبكر و عمر و عثمان و علـي"دا، خوا لێیان ڕازی بێ"، بەباشـترین شـێوە، جێبـەجێ بـوو، بـەڵام دواتـر

لەسـەردەمی (معاويـة بـن أبـي سـفيان) بـەملاوە، کـەمو زۆر لادانو هەڵەوپەڵەی جۆراوجۆرو، دوورکەوتنەوە لە ڕێبازی ڕاستو ڕەسەنی پێغەمبەری خوا ﷺو چوار خەلیفەکانی، ڕوویداو، لەئاکامی ئەوەشدا، وەك کاردانەوە ﴿ردُّ الفعل﴾ وێڕای چەند ڕاپەڕینێکی شەرعییانەی ڕەسەن، لەدژی ئەو لادانو ستەمو خراپەکارییەو، بۆ ڕاستکردنەوەی باری لاری کاری حوکمڕانییەك کە بەناوی ئیسلامی ڕاستو بێ گرێو گۆڵەوە، دەکرا، ژمارەیەك تاقمو دەستەی پەڕگیرو تێپەڕێنەر ﴿متطرف وغالي﴾ سەریان هەڵدا، کە زانایانی ڕەسەنی ئیسلام بۆ ناساندنیانو جیاکردنەوەیان لە جەماوەری مسوڵمانان، چەند زاراوەیەکیان بۆ بەکارهێناون، وەك: (الفرق، أهل الأهواء، أهـل البـدع، الغُـلاة) واتـە: تاقمـەکان، خـاوەن ئارەزووەکـان، بیدعەتچییەکان، تێپەڕێنەران.

شـایانی باسیشـە ئـەو گـرووپو تاقمـە لادەرانـە، لادان ﴿إنحراف﴾ەکانیان جۆراوجۆربوون:

1- هەبووە لەڕووی حوکمو سیاسەتەوە لایداوە، کە حوکمڕانەکان بوونو حوکمی ئیسلامییان لە ڕاوێژ ﴿شورى﴾ەوە، گۆڕیوە بۆ میراتییو بنەماڵەیی.

2- وه هــەبووه لــەڕووی عەقیــدەیی‌و فیكرییەوه،لایــداوه، وەك: خەواریج‌و مورجیئەو موعتەزیلەو جەهمییەو موجەسسیمەو... هتد.

3- وه هەبووه لە ڕووی خواپەرستیی‌و دینداریی تایبـەتیی (التديُّن الشَّخصُّي)یـەوه، لایـداوه، وەك زۆرێـك لەوانـەی بـەناوی (زهدو تصوُّف)ەوه ناسراون.

4- وه هەبووه لەزۆر ڕووەوه لایداوه، وەك شیعە، بە هەموو گـرووپ‌و تاقمە زۆرو جۆراوجۆرەكانیانەوه..

ئنجـا زانــاو پێشـەوایانمان هــەر لەوكاتــەوه، كـە لادان ﴿إنحـراف﴾ ڕوویــداوه، قۆڵیــان لێ هــەڵماڵیوەو هــەوڵی پاكســازیی‌و چاكســازیی‌و ڕاســتكردنەوەیان لــە كۆمەڵگاكانیانــدا داوەو، لەلایەكــەوه ڕەخنــەی تونــدیان لــە حوكمڕانــە لادەرو ســتەمكارەكان گرتــوەو ﴿كــا﴾و ﴿دان﴾ی قسەو هـەڵس‌و كەوتـەكانیان بەبێـژینگی شـەریعەت لەیـەك جیاكردۆتەوه.

وه لەلایــەكی دیكەشــەوه: ســەرجەم بــیروڕاو هــەڵس‌و كەوتــەكانی گــرووپ‌و تاقمــە لادەرەكانیــان، لەبــەر ڕۆشــنایی عــەقڵ‌و وەحییــدا هەڵسەنگاندوەو، هەق‌و ناهەقیانیان خستۆتەڕوو.

ئنجا بەنــدەش وەك شــوێنکەوتووێکی ئــەو زانــاو پێشــەوایانەمان -خواپاداشتیان بداتەوە- لەساڵانی ڕابــردوودا لــە کۆمــەڵێك بەرهەممـدا ڕەخنەم لەو بیرۆکە نامۆیانە گرتــوە، کـە هاتوونەتـە نێـو مسـوڵمانان، وەك: ئیلحادو ماددیگەرایی‌و، مارکسیزم‌و کۆمـۆنیزم‌و، ناسـیۆنالیزم‌و، سیکۆلاریزم...

ئێســتاش لــەم ڕۆژگــارەدا- کــە پــەرگیریی‌و تێپەڕانــدن ﴿التطــرّف والغُلــوّ﴾ لـەنێو مسـوڵماناندا بۆتـە دیاردەیـەك‌و، دنیـای بەخۆیـەوە سـەرقاڵ کـردوە، بەپێویسـتم دەزانـی کـە ماوەیـەك لـەکاتی خـۆم بـۆ لێکۆڵینــەوەو تێوەڕامــان لــەو بابەتــەو، پاشــان نووســین لەبارەیــەوە، تەرخان بکەم، وەك بەرگریی لە ئیسلامێك کە ئامانجی هەرە گـەورەو بـەرزی لـەژیانی بەشـەردا بەگشـتی: چەسـپاندنی دادگـەریی ﴿تحقیـق العَدْل﴾و لابردنی هەموو شێوەیەکی سـتەم‌و خراپـەو ئاشـووبە، وەك خـــــوا فەرموویــــــەتی: ﴿ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ﴿٢٥﴾ ﴾الحدید،

واتە: بەدڵنیاییەوە پێغەمبەرانی خۆمانمان بە ﴿موعجیزەو﴾ بەڵگـە ڕوونەکانــەوە نــاردوون‌و، کتێــب‌و تــەرازووشمان لەگــەڵ ناردوونــە خوارێ، تاکو خەڵك بە دادگەریی بەڕێوەبچن..

وە ئامانجی بەرزی لەژیانی تاکەکان ﴿أفراد﴾دا، ئەوەیـە کـە بیانخاتـە

ســـەر ڕاســـتە شـــەقامو، حاڵـــەتی هاوســـەنگیوڕێکیی ﴿الإِتــزان والإِعتدال﴾یان بـۆ بێنێتـەدی، وەك خـوای دادگـەر فەرموویـەتی: ﴿ إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ ٢٧ لِمَن شَآءَ مِنكُمۡ أَن يَسۡتَقِيمَ ٢٨ ﴾التكـــوير، واتــە: ئەم ﴿قورئـان﴾ە تـەنیا بیرخەرەوەیـە بـۆ جیهانییـان، بـۆ هـەرکامێك لەئێوە کە بیەوێ ڕاستو ڕێك بێ.

هەڵبەتـە ئیسـلامیش تۆمـەتبار نیـە، تـاکو پێویسـتیی بەبـەرگریی لێکردن ﴿دفاع﴾ بێ، بەڵام بڵێین چی! کارەکـەی منـیش هەرچـەندە بەڕواڵەت بەرگریی لێکردنی ئیسلامە، بـەڵام لەڕاسـتییدا بریتیـە لـە: ڕەواندنەوەو لادانی تەمو مژی، ئەو بیروڕاو ڕەفتـارە کـرچو کـاڵو پـڕ هەڵـەو پەڵـەی پـەڕگیرو تێپەڕێنەرانەیـەی، کـە وەك تـۆزو خـۆڵ لەسـیمای گـەشو جـوانی ئیسـلام ئـاڵاوە، کـە دیـارە ئـەویش ئـەرکی گـەورەو گرنگـی زانایـانی میراتگـری پێغەمبـەری خاتەمـە ﷺ وەك فەرموویەتی: {يَحْمِلِ هذا الدِّين مِنْ كُلِّ خَلَفٍ عُدولُـهُ: يَنْفون عنـه تحريقَ الغـالين، وانتحـال المبْطلين، وتأويل الجـاهلين}[1] واتـە: ئەم ئایینە باشترینی هەر پاشین ﴿جیل﴾ێکی چاك هەڵیدەگرن: ئنجا لادانی تێپەڕێنەرانو، لافلێدانی ساختانو، تـەئویلکردنی نـەزانانی، لێ دووردەخەنەوە.

---

1 أَخْرَجَهُ ابْنُ حِبَّان في "الثقات": 1607 وَالبَيْهَقِي في "الكبرى": 20700 وَابْنُ عَبْد البَرِّ في "التمهيد" 59/7 ـ وابن عدي في "الكامل": 302.

هیواداریشم ئەم بەرهەمەم- کە وەك هەموو یان زۆربەی هەرەزۆری بەرهەمەکانم بەخوێنراوو بیستراوەوە- پاش ڕاوێژکردنو، داوای چاکە لە خواکردن ﴿الإستشارة والإستخارة﴾ **هاتۆتەدی، ئەو ئامانجەی بۆی نووسراوە، بەباشترین شێوە بپێکێ.**

شایانی باسیشە ئەم زنجیرەیەش –وەك زنجیرەی پێشوو- پێشتر، بە دە (10) ئاڵقە لە پەیجی تایبەتی خۆمدا لە فەیسبووك، بەم ناو ونیشانە: (**www.facebook.com/alibapir**)، بڵاوکراوەتەوە.

والسلام علینا وعلى عباد الله الصالحین

14 ربیع الثاني 1436 ك

3 شوباط 2015ز

هەولێر

ڕێ خۆشکردن

ئیسلام وەك دوا بەرنامەو پەیامی خوا بۆ مرۆڤایەتیی، لەم ڕۆژگارەدا بەر لە دوژمنو ناحەزانی لە ئەهلی کوفرو نیفاق، بەدەست شوێنکەوتووانو پەیڕەوانی کرچوکاڵو نەزانی بە گشتییو، پەرگیرو تێپەڕێنەرەوە، بەتایبەت، گیری خواردوە.

ئنجا من وەك بەرگریی كردن لە ئیسلام -ئیسلامی بەرجەستە لە قورئان‌و سوننەتدا-، لەم زنجیرەیەدا هەوڵ دەدەم ئاماژە بە كۆمەڵێك بیروڕاو هەڵس‌و كەوتی، پڕ هەڵەو پەڵەو لادەرانەی، ڕێكخراو و گرووپە پەڕگیر ﴿متطرف﴾ەكانی ئەم ڕۆژگارە بەگشتیی‌و، بە تایبەتی ﴿ڕێكخراوی دەوڵەتی ئیسلامیی﴾ ناسراو بە ﴿داعش﴾ بكەم‌و، لە مەحەكی عەقڵ‌و شەرعیان بدەم.

یەكێك لە ئامانجەكانیشم ئەوەیە كە هەر كەسێك عەودالّی ناسینی ڕاستییەكانی ئیسلامە، بەرچاوی ڕوون بكەینەوەو، ئەوانەش كە بەپێی پەندی: ﴿شەڕ بە كۆنە قین دەكریَ﴾ هەر لە ئیسلام‌و ئیسلامییەكان لەبیانوون‌و، دەیانەویَ لە پەنای بیرو بۆچوون‌و هەڵس‌و كەوتە پڕ هەڵەو پەڵە لادەرانەو تاوانبارانەی گرووپە پەڕگیرەكاندا بەگشتی‌و، بەتایبەتی ﴿داعش﴾، داخی دڵی خۆیان بە ئیسلام بڕێژن‌و، بێڕێزیی بەرانبەر بەو وشەو زاراوەو درووشم‌و هێمایانەی ئیسلام بنوێنن، كە پەڕگیرەكان لە غەیری شوێنی خۆیانداو، بە شێوازێكی دوور لە حوكمی عەقڵ‌و مەنتیق‌و ڕووحی شەریعەت، بەكاریان دێنن‌و دەیانبێزرێنن، بیانووی ئەو جۆرە ڕەفتارەیان بەدەستەوە نەمێنیَ.

ئنجا بێگومان ئەو وشەو زاراوەو درووشمە بەرزو بەپێزە ئیسلامییانەی، كە بەدەستی گرووپە پەڕگیرو لادەرەكان، دووچاری

شـێوێنران‌و سـتەملێکران بوونـە، زۆرن، بـەڵام ئێمـە هـەوڵ دەدەیـن گرنگترینییـان‌و زەقترینیـان، بخەینـە بـەر تیشـکی لێکۆڵینـەوەوە، ئەویش لە دە ﴿10﴾ ئاڵقەدا، بەم ناو ونیشانانەی خوارەوە:

1- ئیسلام ڕەحمەتەو ئازادانە وەردەگیرێ، نەك زەحمەت بێ‌و بـەزەبرو زۆر بسە پێنرێ.

2- جـەنگ‌و جیهـاد بـۆ پاراسـتنی قـەوارەی سیاسـییە، نـەك بـۆ دروستکردنی.

3- دەوڵەت لە هەناوی کۆمەڵگایەکی مسوڵمانەوە پەیـدا دەبـێ، نـەك بەکوشتن‌و بڕین بسە پێنرێ.

4- جێبەجێکردنی شەریعەت، لە تێگەیاندن‌و پێگەیاندنی خـەڵك‌و، پاشان دابینکردنی پێداویستیەکانیانەوە، دەست پێـدەکات، نـەك لە سزادانیانەوە.

5- ئیسلام دژی سەغڵەتکردنی خـەڵك‌و کۆمەڵگاو، پێشـێلکردنی مـاف‌و ئازادییەکانیانە.

6- فەرمان بە چاکە، دەبێ بە شێوازێکی بـاش‌و، ڕێگریـی لـە خرا پـە، نابێ بە شێوازێکی خراپ بێ.

7- حـوکمڕانی مسـوڵمانان، نابـێ بـەبێ ئاگـاداریی‌و ڕەزامەنـدیی مسوڵمانان، دابنرێ.

8- کوشـــتنی بەناهـــەقی مســـوڵمانان و نامســـوڵمانان، دوای شـــیرك، گەورەترین گوناهە.

9- بـەزۆر پـەیمان وەرگـرتن، عـادەت و کلتـووری حـوکمی بنەماڵـەیی ئومەویی و عەبباسیی و عوسمانییەکانەو، هیچ بنەمایەکی شەرعیی نیە.

10- بەهەڵگـــەڕاوە ﴿مرتـــد﴾ دانـــانی لایەنـــە ئیســـلامییە بەشـــداربووەکانی هەڵبـــژاردن و پرۆســـەی سیاســـیی، ســـتەم و نەفامییەکی گەورەیە.

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ئاڵقەی یەکەم

ئیسلام ڕەحمەتەو ئازادانە وەردەگیرێ، نەك زەحمەت بێ و بەزەبرو زۆر بسە پێنرێ

أ- خــواى كاربــەجێ پێناســەى هــەركام لــە قورئــانى بــەپێزو پێغەمبەرى كۆتايى بەڕێزى خۆى ﴿محمد﴾ ﷺ بەوە كردوە كە (رحمة)ن‌و، مايەى بەزەيى‌و بەخششى خوان، وەك فەرموويەتى:

1-﴿ وَمَآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَـٰبَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِى ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ ۙ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾ ﴾النحل، واتە وە كتێبمان تەنيا بۆ ئـەوە دابەزاندۆتـە سـەرت، كـە ئـەوەى تێيـدا كەوتوونـە ڕاجياييـەوە، بۆيـان

ڕوون بکەیەوە، وە کە ڕێنماییو بەزەیی بێ، بۆ کۆمەڵێك کە بڕوا دێنن.

2-﴿ وَمَآ أَرۡسَلۡنَـٰكَ إِلَّا رَحۡمَةٗ لِّلۡعَـٰلَمِينَ ١٠٧ ﴾الأنبيـــــاء، واتـــە: وە تۆمان "ئەی موحەممەد" تەنیا بەڕەحمەت بۆ جیهانییان ڕەوانە کردوە.

هەروەها خوای زاناو شارەزا لەو بارەوە کە ئیسلام، دەبێ خەڵك ئازادانەو ئارەزوو مەندانە وەری بگرنو، هیچ جۆرە فشارێك بۆ ناچارکردنی خەڵك بۆ وەرگرتنی، ڕەوا نیە، فەرموویەتی:﴿ لَآ إِكۡرَاهَ فِي ٱلدِّينِ ٢٥٦ ﴾البقرة، واتە: ناچارکردنو زۆر لێکردن لە ئایین -واتە: ئیسلام- دا نیە.

وە لە ڕاستییدا کەسانێك کە بە زۆر ئیسلامیان بەسەردا فەرز دەکرێ، نابنە مسوڵمان، بەڵکو ناچار دەکرێن، ببنە مونافیقو کوفرەکەیان بشارنەوە، چونکە ئیسلام بەر لە هەرشتێك عەقیدەو ئیمانە، کە ئەویش سەروکاری لەگەڵ عەقڵو دڵو دیوی پەنهانی مرۆڤدا هەیە، بۆیە ئەگەر بگونجێ هەر ئایینو فیکرەیەك بەزۆر فەرز بکرێ، ناگونجێ ئیسلام بە زۆر بسەپێنرێ.

هەربۆیەش ئەوەی کە گرووپە پەڕگیرەکان - لە پێش هەموویانەوە ﴿داعش﴾- دەیکەن، لە بەزۆر سەپاندنی ئیسلامو کردەوەکانی

ئیسلام وەك: خەتەنەكردنو، شایەتمان پێهێنانی بە كۆڕسی دیلە یەزیدییەكانو، نوێژپێكردنیانو... هتد، پێچەوانەو دژی شەریعەتە، وێڕای تێكگیرانی لەگەڵ عەقڵو مەنتیقدا، وەبێگومان بەوشێوە دزێوە ڕانواندنی ئیسلامو شەریعەتەكەی، كە لەدەیان ئایەتو فەرموودەدا جەختی كردۆتەوە لەسەر: دادگەریی و یەكسانیی و ئازادیی و لێبوردەیی و بەزەیی و ڕەوشت بەرزیی و...هتد، خیانەتێكی گەورەیە بە ئیسلامو مسوڵمانان.

وە من لێرەوە ڕایدەگەیەنمو دەڵێم: مادام خوای كاربەجێو زانا، دوایەمین كتێبی خوای ﴿قرآن﴾و كۆتا پێغەمبەری خوای ﴿محمد﴾ی بە ﴿رحمة﴾ ناوبردوون، كەواتە: هەركەسو گرووپو قەوارەیەك، ئەگەر هەزار ناوونیشانو دروشمی ئیسلامیشی هەڵگرتبێ، مادام لە جیاتی خێرو خۆشیی و ئاسوودەیی و ڕەحمەت، مایەی ئازارو مەینەتیی و زەحمەت بوون بۆ خەڵك "بە مسوڵمانو نامسوڵمانەوە" ئەوە بەو حاڵەیانەوە، نیشانەیەكی پرسیاری گەورە دەخەنە سەر خۆیانو، بەڵگە لەسەر خۆیان پەیدا دەكەن، كە پێچەوانەی ئەو ئامانجەیان هێناوەتە دی، كە خوای بەرزو مەزن، هەركام لەدوایین كتێبو، كۆتا پێغەمبەری خۆی ﷺ بۆ ناردوون!

بەڵێ: مایەی ئاسوودەیی و ڕەحمەتبوونی هەرتاكو كۆمەڵو قەوارەیەكی مسوڵمانو ئیسلامیی، بۆ خەڵكو كۆمەڵگا، بەڵگەی ڕاست

ڕاوەستاویی‌و ڕەسەنایەتیی‌و، مایەی بێزاریی‌و زەحمەت بوونیشی بۆ خەڵك‌و كۆمەڵگا، بەڵگەو نیشانەی ناڕەسەنایەتیی‌و لادەرێتیەتی.

ئاڵقەی دووەم

جەنگ و جیهاد بۆ پاراستنی قەوارەی سیاسییە، نەك بۆدروستكردنی

بـەڵێ - وەك لـە ئاڵقـەی سـێیەمدا دەیخەینـەڕوو- قـەوارەی سیاسـیی لەئیسلامدا زادەو هـەڵقوڵاوی کۆمەڵگایـەکی مسوڵمانە، کـە ئازادانـەو ئارەزوومەندانـە دەیـەوێ، ژینـی بـە پـێی دینـی بـەڕێوە بچـێ، وە لەئەسڵدا سوپاو هێز، قەڵغانو سوپەرێکە، کە قەوارەی سیاسیی، پاش هەڵقوڵانی لە ئیرادەی ئـازادی کۆمـەڵگاو، بـە تـەعبیرێکی دیکـە: پـاش ڕەوایەتیی ﴿شرعية﴾ وەرگرتنـی لـە خـەڵكو جەماوەر، پاسـەوانیی خۆی پێ دەکاتو خۆی پێ دەپارێزێ.

بۆ ئیسپاتی ڕاستیی ئەوەش تەنیا سێ بەڵگان دێنینەوە:

یەکەم: پێغەمبەری خاتەم ﷺ و هاوەڵە بەڕێزو دڵسۆزەکانی "خوا لێیان ڕازی بێ"، هەتا لە مەککە بوون، خوای کاربەجێ نەك هەر لەسەری پێویست نەکردن جەنگ بکەن، بگرە تەنانەت مۆڵەتیشی نەدان، هەتا نەچوونە مەدینەو قەوارەی سیاسییان بنیات نەنا، کە ئەوەش شتێکی ئاشکرایە لە سیرەو ژیانی پێغەمبەری خوادا ﷺ وەك: ﴿ابن هشام﴾ گوتوویەتی: {وَكَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ قَبْلَ بَيْعَةِ الْعَقَبَةِ لَمْ يُؤْذَنْ لَهُ فِي الْحَرْبِ وَلَمْ تُحَلَّلْ لَهُ الدِّمَاءُ إنَّمَا يُؤْمَرُ بِالدّعَاءِ إلَى اللّهِ وَالصّبْرِ عَلَى الْأَذَى ، وَالصّفْحِ عَنْ الْجَاهِلِ}[2]، واتە: وە پێغەمبەری خوا ﷺ پێش پەیمانی عەقەبە، مۆڵەتی جەنگ کردنی پێ نەدرا، وە خوێنی (دوژمنانی) بۆ حەڵاڵ نەکرا، بەڵکو تەنیا بەوە فەرمانی پێدەکرا، کە بانگەواز بۆلای خوا بکاتو، لەسەر ئازاردران، خۆڕاگربێو، چاو پۆشیی لە بابای نەفام بکات.

پاشان ﴿ابن هشام﴾ باس دەکات کە یەکەمین ئایەت کە لەبارەی مۆڵەتدران بە جەنگەوە، هاتە خوار، هەردووك ئایەتی: ﴿40 و 39﴾ی ﴿الحج﴾ بوون، کە ئەمە دەقەکەیانە: ﴿أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَٰتَلُونَ بِأَنَّهُمۡ ظُلِمُواْۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ نَصۡرِهِمۡ لَقَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ ٱلَّذِينَ أُخۡرِجُواْ مِن دِيَٰرِهِم بِغَيۡرِ حَقٍّ إِلَّآ أَن يَقُولُواْ رَبُّنَا ٱللَّهُۗ وَلَوۡلَا دَفۡعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ

---

2 السيرة النبوية، ج2، ص241

بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَٰمِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَٰتٌ وَمَسَٰجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا ٱسْمُ ٱللَّهِ كَثِيرًا ۗ وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾

﴾الحـج﴿، واتـه: مۆڵـەتی ئەوانـەدرا کـە جـەنگیان لـەدژی دەکـرێ، لەسۆنگەی ئەوەوە کە ستەمیان لێدەکرێ (کە جەنگ‌و جیهاد بکەن) وە بێگومان خوا لەسەر سەرخستنیان توانایە، ئەوانەی کە بەناهەق‌و تەنیا لەبەر ئەوە کە دەڵێن: خوا پەروەردگارمانە، لەماڵ‌و حاڵیان وەدەرنران، وەئەگەر بەهۆی ئەوەوە نەبێ کە خوا هەندێك لە خەڵکی (ی ستەمکار)بە هەندێکی دیکەیان (لەجەنگاوەرانی بەرگرییکار) بەرپەرچ دەداتەوە، ئەوە صەومیعەکان‌و کڵێساکان‌و کەنیشتەکان‌و مزگەوتەکان، کە زۆر ناوی خوایان تێدا دەهێنرێ، وێران دەکران، هەرکەسێکیش (ئایینی) خوا سەربخات، خوا سەری دەخات، بەدڵنیاییەوە خوا بەهێزی زاڵە.

دووەم: ئەگەر بێت‌و قەوارەی سیاسیی بەزەبری هێزو خۆ سەپاندن بنیات بنرێ، مانای وایە پێچەوانەی هەموو ئەو ئایەتانە ڕەفتار کراوە، کە فەرمانیان کردوە بە ئازادکردنی خەڵك‌و، پەنا نەبردنە بەر زەبرو زۆرو ناچارکردن، بۆ وێنە: ﴿ لَآ إِكْرَاهَ فِى ٱلدِّينِ .... ﴿٢٥٦﴾

﴾البقرة﴿، واتە: ناچارکردن لەئاییندا نیە، ﴿ وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَءَامَنَ مَن فِى

ٱلْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًاۚ أَفَأَنتَ تُكْرِهُ ٱلنَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُواْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾

﴿يونس﴾، وە ئەگەر پەروەردگارت ویستبای زۆر لەخەڵك بكات، هەموو ئەوانەی لەزەوییدان، تێكڕایان بڕوایان دێنا، ئنجا ئایا تۆ زۆر لەخەڵك دەكەی كە ببنە بڕوادار؟!.

سێیەم: وە لەحاڵەتی بنیاتنانی قەوارەی سیاسییدا بە زەبری هێز، كۆمەلگا -ئەوەی كە ناچاركراوە- هەست بەستەملێكراویی دەكاتو، هەرلە دەرفەت دەخەفتێ بۆ تۆڵە، وەسەربارەش ناچاری حاڵەتی نیفاق دەكرێ!

كەواتە:

ئەوانەی كە پێیانوایە: ئامانجی جەنگو جیهاد لە ئیسلامدا، گۆڕینی كۆمەلگاو پاكسازییو چاكسازیی تێدا كردنیەتیو، سەرەنجام دروستكردنی قەوارەی سیاسییە!

ئەوانە نە لە سیرەو ژیانی پێغەمبەری خوا ﷺ تێگەیشتوونو، نە لە سروشتی ئیسلام حاڵی بوونو، نە شارەزای واقیعیشن.

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com

/AliBapir

/AliBapir

/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ئاڵقەی سێیەم

دەوڵەت لە هەناوی کۆمەڵگایەکی مسوڵمانەوە پەیدا دەبێ، نەك بە کوشتن و بڕین بسەپێنرێ

خـوای بـەرزو مـەزن فـەرمانی پێکـردووین کـە پێغەمبـەری خـوا ﴿محمد﴾ ﷺ بکەینـە پێشـڕەو و چاوسـاغی خۆمـان، لـە هـەموو بوارەکـانی ژیانمانـدا: ﴿ لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُواْ ٱللَّهَ وَٱلْيَوْمَ ٱلْآخِرَ وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرًا ۝٢١ ﴾ الأحزاب.

ئنجا ئەگەر سەرنجی سیرەو ژیانی پێغەمبەرمان بدەین، لە بواری بنیاتنـانی قـەوارەی سیاسـییدا، دەبیـنین کـە پـاش بـڕوا هێنـانی ژمارەیـەك لـە خـەڵکی مەککـە، لـە هـەردووك ڕەگـەزو لـە هـەموو

توێـژەکانی کۆمــەڵگا، پاشــان گەیشــتنە بنبەســت لەگــەڵ زۆرینــەی خەڵکەکەدا، بەسەرکردایەتیی زلە زلەکانی شار، کە مەترسیی لەسـەر بەرژەوەندییـە ناشـەرعییەکانیان، وای لێکردبـوون: بـڕوا بـەو ئـایین‌و بەرنامە تازەیە نەهێنن، کە سەیدو کۆیلەو، نێـرو مـێ‌و، دەوڵەمەنـدو هەژار، پێکەوە یەکسان دەکات.

بــەڵێ، دوای ئــەوە، پێغەمبــەری خــوا ﷺ زۆر بەجیــددیی کەوتــە مشــوورخواردن بــۆ پەیــداکردن‌و دۆزینــەوەی هــۆزێکی خــاوەن ناوچــەیەکی جـوگرافیی‌و، خـاوەن هێـزو پێگەیـەکی کۆمەڵایـەتیی‌و سیاسیی‌وسەربازیی، وەك﴿ابن هشام﴾لە ژێر ناوونیشانی: ﴿عَرْضُ رَسُولِ اللهِ ﷺ نَفْسَهُ عَلَى الْقَبَائِلِ﴾ (خۆڕانواندنی پێغەمبەری خوا ﷺ لەســەر هۆزەکــان)دا، گوتوویــەتی: {فَكَــانَ رَسُــولُ اللهِ ﷺ يَعْرِضُ نَفْسَهُ فِي الْمَوَاسِمِ، إِذَا كَانَتْ عَلَى قَبَائِلِ الْعَرَبِ يَدْعُوهُمْ إِلَـى اللهِ وَيُخْبِرُهُمْ أَنَّـهُ نَبِـيّ مُرْسَلٌ وَيَسْأَلُهُمْ أَنْ يُصَدِّقُوهُ وَيَمْنَعُوهُ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ اللهُ مَا بَعَثَهُ بِهِ}[3]**، واتە: ئنجا پێغەمبـەری خـوا ﷺ لە کاتەکانی حەجدا، خۆی لەسەر هۆزەکانی عەرەب ڕادەنواند، بـانگی دەکردن بۆلای خواو، هەواڵی پێدەدان کە پێغەمبـەرێکی ڕەوانـەکراوە، وە داوای لێـدەکردن کـە بـڕوای پـێ بێـنن‌و بـەرگریی لێبکـەن، تـاکو ئەوەی خوا پێیدا ناردوە، بۆیان ڕوون بکاتەوە.**

---

3 السيرة النبوية، ج2، ص218.

هـەتا سـەرەنجام پێغەمبـەری خـوا ﷺ پـاش چـەندان هـەوڵی جۆراو جـۆری سـەرنەکەوتوو، لەسـاڵی (11)ی پێغەمبەرایەتییـدا، ڕێـی لـە شـەش کەسـی هـۆزی ﴿خَـزْرَجْ﴾ ی شـاری ﴿یَثْـرِب﴾ هەڵکـەوت و دوانـدنی و، بـۆ سـاڵی داهـاتوو "سـاڵی (12)ی پێغەمبەرایـەتیی" لەهەمان کاتدا، پەیمانی یەکەمی لەلای ﴿عقبـة﴾ لەگەڵ دوازدەکەس لە نوێنەرانی هەردووك هۆزی ﴿أوس و خَزْرَج﴾دا ئیمزا کـرد، کـە دواتر ناونرا: پەیمانی یەکەمی عەقەبە ﴿بیعة العقبة الأولـی﴾، ئـەو دوازدە کەسەش نۆ ﴿9﴾یان لە هۆزی ﴿خـزرج﴾و سێ ﴿3﴾یان لـە هۆزی ﴿أوس﴾ بوون.

وە ئـەو پـەیمانی یەکـەمی عەقەبەیـە، بـە پـەیمانی ئافرەتـان (بیعـة النساء) ناوی ڕۆیشتوە، چونکە باسی جەنگی تێدا نەکراوە[4].

پاشـان لـە سـاڵی داهـاتوودا - سـاڵی ﴿13﴾ی پێغەمبەرایـەتیی- لـە هـەمانکاتو شـوێن دا، حـەفتاو پێـنج (75) کـەس لـە نوێنـەرانی هـەردووك هـۆزی ﴿أوس وخـزرج﴾، کـە حـەفتاو سـێ (73) پیـاو و دوو ئـافرەت بـوون، پـەیمانی دووەمـی عەقەبـە ﴿بیعـة العقبـة الثانیـة﴾یـان لەگـەڵ پێغەمبـەری خاتـەمدا ﷺ بەسـتو، ئـەو پەیمانـە ناوی نـرا: پەیمانی جەنگ ﴿بیعة الحرب﴾، چونکە پێغەمبەری خـوا لەسەر ئەوە پەیمانی لێوەرگرتن، کە بەرگریی لە خۆیو بەرنامەکەی

---

4 بڕوانە: السیرة النبویة.ج2ص223،222.

بكەن، وەك چۆن بەرگریی لە هاوسەران و منداڵەکانیان دەکەن، وەك ﴿ابن هشام﴾ لە یەکێك لە ئامادەبووانی ئەو پەیمانەوە کە ﴿کعب بن مالك﴾ە "خوا لێی ڕازی بێ"، دەگێڕێتەوە کە گوتوویەتی: { فَتَكَلّمَ رَسُولُ اللّهِ ﷺ فَتَلا الْقُرْآنَ، وَدَعَا إلَى اللهِ وَرَغّبَ فِي الإِسْلامِ، ثُمّ قَالَ: أُبَايِعُكُمْ عَلَى أَنْ تَمْنَعُونِي مِمّا تَمْنَعُونَ مِنْهُ نِسَاءَكُمْ وَأَبْنَاءَكُمْ، قَالَ: فَأَخَذَ الْبَرَاءُ بْنُ مَعْرُورٍ بِيَدِهِ، ثُمّ قَالَ: نَعَمْ، وَالّذِي بَعَثَك بِالْحَقّ "نَبِيّا" لَنَمْنَعَنّك مِمّا نَمْنَعُ مِنْهُ أُزُرَنَا فَبَايِعْنَا يَا رَسُولَ اللهِ! فَنَحْنُ وَاَللهِ أَبْنَاءُ الْحُرُوبِ وَأَهْلُ الْحَلْقَةِ وَرِثْنَاهَا كَابِرًا عَنْ كَابِرٍ، قَالَ فَاعْتَرَضَ الْقَوْلَ وَالْبَرَاءُ يُكَلّمُ رَسُولَ اللّهِ صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ أَبُو الْهَيْثَمِ بْنُ التّيّهَانِ، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللّهِ إنّ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الرّجَالِ حِبَالاً، وَإِنّا قَاطِعُوهَا "يَعْنِي الْيَهُودَ" فَهَلْ عَسَيْتَ إنْ نَحْنُ فَعَلْنَا ذَلِكَ، ثُمّ أَظْهَرَك اللهُ أَنْ تَرْجِعَ إلَى قَوْمِك وَتَدَعَنَا؟ قَالَ: فَتَبَسّمَ رَسُولُ اللّهِ ﷺ، ثُمّ قَالَ: بَلْ الدّمُ الدّمُ، وَالْهَدْمُ، الْهَدْمُ، أَنَا مِنْكُمْ وَأَنْتُمْ مِنّي، أُحَارِبُ مَنْ حَارَبْتُمْ وَأُسَالِمُ مَنْ سَالَمْتُمْ }[5].

واتە: پێغەمبەری خوا ﷺ قسەی فەرموو: قورئانی خوێندەوە، وە بانگەوازی کرد بۆلای خوا، وە هانی داین بۆ ئیسلام، ئنجا فەرمووی: ﴿پەیمانتان لەگەڵ دەبەستم کە بەرگرییم لێبکەن، وەك چۆن بەرگریی لە هاوسەران و ڕۆڵەکانتان دەکەن﴾، دەڵێ: ﴿البراء بن معرور﴾یش دەستی گرت و گوتی: بەڵێ سوێند بەو کەسەی کە تۆی

5 بروانة: السيرة البنوية ـ لابن هشام، ج2 ص226-228.

بـه حـەق بـە پێغەمبــەر ڕەوانــە کــردوە، بــەرگرییت لێدەکــەین، وەك چۆن بــەرگریی لــە هاوســەرانمان ﴿واتــە: لــە نامووسمــان﴾ دەکــەین، دەجا ئەی پێغەمبەری خوا! پەیمانمان لەگەڵ ببەستە، بـە خـوا ئێمـە کوڕانی جەنگینو خاوەنی زرێین، پشتاو پشت بە میراتمان گرتوە.

ئنجا لەوکاتەدا کە بەڕاء پێغەمبەری خوای ﷺ دەدواند ﴿أبو الهيثم بن التيهان﴾ گوتی: ئەی پێغەمبەری خوا! لە نێوان ئێمەو پیاوەکاندا "مەبەسـتی جوولەکـەبوو" پــەیمانمان هــەنو، ئێمــەش کۆتــایی بــەو پەیمانانــە دێــنین ﴿بــە حــوکمی مســوڵمان بوونمــان دەیانپچــڕێنین﴾ ئنجا ئەگەر ئێمـە وامـان کـردو، تـۆش خـوا سـەری خسـتی، ئایـا ئێمـە بەجێ دەهێڵیی‌و دەگەڕێیەوە لای خەڵکەکەت ﴿خزمەکانت﴾! گـوتی: پێغەمبــەری خــواش ﷺ زەردەخەنەیــەکی هاتــێ، ئنجـا فــەرمووی: ﴿بەڵکو خوێنم لەگەڵ خوێنتانـەو، مـردنم لەگـەڵ مردنتانـە، مـن لـە ئێوەم‌و ئێوەش لە منن، ئەوەی لەگەڵی بجـەنگن، لەگـەڵی دەجـەنگم‌و، ئەوەی ئاشتیی لەگەڵ بکەن، ئاشتیی لەگەڵ دەکەم﴾.

بەڵێ، پێغەمبەری سەر مەشق‌و پێشـەوامان ﷺ بـەم جـۆرە قـەوارەی سیاسـیی ئیسـلامیی یەکـەمی بنیـات نـاو، پـاش ئــەوەی ڕەوایــەتیی ﴿شـرعية﴾ی خــەڵك‌و دانیشــتووانی شــاری ﴿يثـرب﴾ (کـە دواتــر ناونـرا ﴿مدينة﴾)ی وە دەست هێنا، لەڕێی نوێنەرەکانیانـەوەو، بەسـێ قۆنـاغ دوو پەیمانی لەگەڵ بەسـتن، ئنجا فـەرمانی بـە هـاوەڵانی کـرد،

که کۆچ بکەن بۆ مەدینەو، پاشان خۆشیی چوو و، سەرەنجام قەوارەی سیاسیی ڕاگەیاند، نەك بەزۆرە ملیّو هەڕەشەو گوڕەشەو کوشتنو بڕین! بەڵکو لە باوەشی گەرمو پڕسۆزی بنکەیەکی جەماوەرییدا، کە ئازادانەو ئارەزوومەندانە، بڕوایان بە ئایینو پەیامەکەی هێنابوو، لە دوو پەیمان ﴿بيعة﴾دا، دەستیان لە نێو دەستی نابوو و، بەڵێنی پابەندیی بەشەریعەتەوەو، فەرمانبەریی بۆ کردنییان پێدا بوو.

هەڵبەتە تاکە هۆکاری ڕانەگەیەنرانی قەوارەی سیاسیی ئیسلامیی یەکەمیش لە شاری ﴿مكة﴾دا، هەر ئەوە بوو کە مسوڵمانان کەمینە بوونو، زۆرینە ئامادەنەبوون، بڕوا بە ئیسلام بێننو، ڕەوایەتیی حوکمڕانیی ﴿شرعية الحاكمية﴾ بە پێغەمبەری خوا ﷺ بدەن.

کەواتە: دەبیّ ئەوە لەلامان شتێکی مسۆگەر بیّ، کە قەوارەی سیاسیی ئیسلامیی، بەبیّ ڕەوایەتیی پێدرانی ئازادانەی ئارەزوومەندانە، لەلایەن زۆرینەی کۆمەڵگاوە، ناگونجیّ بەشێوەیەکی ڕاستو شەرعییانە بنیات بنریّ.

وەك لە کتێبی: ﴿ئیسلامو دەوڵەتداریی﴾ لە بەرگی دووەم: (بنەمایەکانی سیستەمی حوکمڕانیی ئیسلامیی)دا، وە لەکتێبی: ﴿الإسلام كما يتجلّى في كتاب الله﴾دا "بەرگی حەوتەم" بە درێژیی ئەو بابەتەمان توێژیوەتەوە.

پاش زانینی ئەو ڕاستییەش، زۆر باش دڵنیا دەبین: کە هەموو ئەو قەوارە سیاسییانەی بە هەڵکوتانەسەر خەڵكو خۆسەپاندنو کوشتنو بڕین دروست دەکرێن، بە ناشەرعییو ناڕەوا دادەنرێن، هەر بۆیەش: 1- هەم بێ بەرەکەتو بێ خێرنو، 2- هەم تەمەنیشیان کورتەو گرڕو فڕنو دەوام ناکەن، 3- وە هەم ئیسلامو مسوڵمانانیش لە جیاتی لێ بەهرەمەندبوون، زۆریان لەسەر قەرزدارنو، مادام واشبێ: سەرجەم بەشدارانی ئەو جۆرە کارو پڕۆژانە، لە جیاتی پاداشتی خوا، دەبێ وێڕای عەیبداریی دنیا، چاوەڕێی گوناهبارییو سزاباریی قیامەتیش بن!

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com

ئاڵقەی چوارەم

جێبەجێكردنی شەریعەت لە تێگەیاندن و پێگەیاندنی خەڵك، پاشان دابینكردنی پێداویستییەكانیانەوە دەست پێدەكات، نەك لە سزادانیانەوە

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

خوای کاربەجێ لە هەردووك بواری دروستكراو و فەرمان ﴿الخلـ والأمر﴾دا، یاسای پلەپلەیی ﴿سنة التدرج﴾ی ڕەچاوكردوە، بۆ نموونە: ئاسمانەكانو زەوی بە شەش ڕۆژان، واتە: بەشەش قۆناغ وەدیهێناون، وەك فەرموویەتی: ﴿ إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ حَثِيثًا .... ﴾الأعراف، هەروەها خوای زاناو توانا قورئانی بەرزو بەپێزی لە ماوەی بیستو سێ (23) ساڵدا، دابەزاندۆتە سەر دڵی موبارەكی پێغەمبەری كۆتایی ﷺ وەك ئاشكرایە لە سیرەو ژیانیدا.

هەروەها هەر لە خودی یاساكانی شەریعەتیشدا پلەپلەیی ڕەچاوكراوە، بۆ وێنە:

أ/ بەر لەوەی هەركام لە: پێنج نوێژە فەرزەكانو، زەكات دانو، ڕۆژووی مانگی ڕەمەزان، پێویست بكرێن، نوێژكردنو ماڵوسامان بە خشینو ڕۆژووگرتن، بە شێوەیەكی دیكەی سادەتروبە ئەندازەیەكی كەمتریش بوون.

ب/ وه مەی ﴿خمر﴾ بە چوار قۆناغ قەدەغەکراوە، بەمجۆرە:

1- سەرەتا خوای زانا تەنیا وەك ئاماژەیەك باسی خراپیی مەی ﴿خمر﴾ کردوە:

النحل -67-، واتە: وە لەبەرو میوەی درەختەکانی خورماو میوەکان، ماددەی سەرخۆشکەرو بژێویکی باش دروست دەکەن. کەواتە: ماددەی سەرخۆشکەر، بژیوێکی باش نیە.

2- پاشان خوا "عزوجل" ئەوەی خستۆتە ڕوو کە مەیو قومار ﴿الخمر والميسر﴾گوناهیان لە سوودیان گەورەترە: ﴿ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْخَمْرِ وَٱلْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَآ إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَآ أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا ...﴿٢١٩﴾ ﴾البقرة.

3- دوایی بۆ ئەوەی پێش قەدەغەکردنی یەکجاریی، کاتی مەی خواردنەوە بەرتەسك بکاتەوە، لە مسوڵمانانی قەدەغەکرد کە بەسەرخۆشیی توخنی نوێژ بکەون: ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَقْرَبُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمْ سُكَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا۟ مَا تَقُولُونَ ...﴿٤٣﴾ ﴾النساء.

4- وە سەرەنجام لە قۆناغی چوارەمدا، بڕیاری کۆتایی لە بارەوە دەرچوو، کە قەدەغە بوونی توخن کەوتنیشیەتی، نەك تەنیا خواردنەوەی: ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِنَّمَا ٱلْخَمْرُ وَٱلْمَيْسِرُ وَٱلْأَنصَابُ وَٱلْأَزْلَٰمُ رِجْسٌ

مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ﴿٩٠﴾ المائدة،

هـەروەها لـە دابـەزینو چـۆنیەتی بـەڕێوەبردنی شەریعەتیشـدا - کەمەبەستمان لە شـەریعەت لێرەدا، کۆی یاساکانیەتی لـە هـەموو بوارەکانی: ئیمانو عەقیدەو، عیبادەتو، هەڵسوکەوتەکانـدا- دیسان ڕیزبەنـدیی لـە گـرنگترەوە بـۆ گـرنگ چـوون، ڕەچـاوکراوە، چـونکە سەرەتا خوای پەروەردگار نیزیکەی دوو لەسەر سێ (2\3)ی قورئـانی لـە شـاری مەککـە دابەزانـد، کـە جـاری مسـوڵمانان کۆمەڵگایـەکی سەربەخۆو قەوارەیەکی سیاسییان نەبوو، بۆیەش قورئانی مەککەیی، زیاتر جەختی لەسەر بوونناسییو جیهانبینییو، ئیمانو عەقیـدەو، عیبـادەتو، ڕەوشـتو، بەسـەرهاتی پێغەمبـەران "علـیهم السـلام"و گەلـەکانیانو، باسـی ڕۆژی دوایـیو، بەهەشـتو دۆزەخ، کردۆتـەوەو، کـەمتر بـەلای یاسـایەکانی بوارەکـانی: (جـەنگو ئاشـتییو، پەیوەندییـەکانو، حـوکمو سیاسـەتو، ئـابووریو، ئەدەبـە کۆمەڵایەتییـەکانو، حـەڵاڵو حـەڕامو، سـزایەکان)دا، چـووە، چـونکە ئەم بوارانـە، بـەبێ هـەبوونی کۆمەڵگایـەکی سـەربەخۆو قەوارەیـەکی سیاسیی، یاسایەکانیان تێدا بەڕێوە ناچن.

ئەم فەرموودەیەش زۆر جوان پێویستبوونی ڕەچاوکردنی پلەپلـەییو لە گـرنگترەوە بـۆ گـرنگ چـوون، لـە بـەڕێوەبردنی شـەریعەتدا ڕوون دەکاتەوە: {عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ مُعَاذاً، قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

قَالَ: «إِنَّكَ تَأْتِي قَوْمًا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ. فَادْعُهُمْ إِلَى شَهَادَةِ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِذَلِكَ، فَأَعْلِمْهُمْ أَنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِذَلِكَ، فَأَعْلِمْهُمْ أَنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ فَتُرَدُّ فِي فُقَرَائِهِمْ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِذَلِكَ، فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ، وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ » [6] }

واتـــه: موعـــاز گوتوويـــەتی: پێغەمبـــەری خـــوا ﷺ نـــاردمی بـــۆ ﴿یەمەن﴾و فەرمووی: تۆ دەچیە لای کۆمـەڵێك لـەخاوەن کتێبـەکان، ئنجا ﴿سەرەتا﴾ بانگیان بکە بۆ شایەتمان هێنـان بـەوە: کـە جگـە لـە خوا هیچ پەرستراو ﴿ی هـەق﴾ نـین، وە کـە مـن پێغەمبـەری خـوام، ئنجا هـەر کـات ئـەوەیان جێبـەجێ کـرد، ئاگاداریـان بکـەوە کـە خـوا پێنـج نوێژی لە هـەر شـەوو ڕۆژێکـدا لەسـەر پێویست کـردوون، ئنجا ئەگـەر ئەوەشـیان جێبـەجێکرد، ئاگاداریـان بکـەوە کـە خـوا زەکـاتی لەســـەر پێویســـت کـــردوون، لـــە دەوڵەمەنـــدەکانیان وەردەگـــیرێو دەگێڕرێتەوە بۆ هەژارەکانیان، ئنجا ئەگـەر ئەوەشـیان جێبـەجێکرد، ئەوە خۆت لـەماڵو سـامانە نایابـەکانیان بپـارێزە ﴿واتـە: مەچۆ بـۆ

6 أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ برقم: (7372)، وَمُسْلِمٌ برقم: (121)، وَأَبُو دَاوُدَ برقم: (7372)، وَالتِّرمِذِيُّ برقم: (2014)، وَالنَّسَائِيُّ برقم: (2521).

زەكات، كام ماڵوسامانی باشترە، ئەوەیان لێوەربگری، بەڵكو لە چاكی چاكو، لە خراپی خراپ وەربگرە﴾، وە خۆت لە نزای ستەملێكراو بپارێزە، چونكە بۆلای خوا پەردەی لەبەر نیە.

هەڵبەتە لێرەدا مەبەستم ئەوەنیە بڵێم: پێویستە شەریعەتو یاسایەكانی، بەو پلەپلەییەی كاتی خۆی جێبەجێ بكرێتەوە! نەخێر؟ چونكە حەلاڵو حەرامو فەرزو سوننەتو، سەرجەم یاسا شەرعییەكان، هەر لە جێی خۆیانن، بەلاّم مەبەستم ئەوەیە كە:

یەكەم: پێویستە لە جێبەجێكردنی شەریعەتدا، ڕیزبەندییەك كە لە خودی شەریعەتدا پێویست كراوە: ئیمانو عەقیدەو، عیبادەتو، ئابووریی...ڕەچاو بكرێ.

دووەم: هەر كام لە یاساكانی شەریعەت،دەبێ زەمینەو هەلومەرجی جێبەجێكردن ﴿مناخ وشروط التطبیق﴾ی بڕەخسێ، ئەوجار جێبەجێ بكرێ، وەبێگومان لە هەڵوێستی خەلیفەی دووەم: عومەری كوڕی خەتتابدا "خوای لێ ڕازی بێ" دەرسو پەندێكی گەورە هەیە، كاتێك لە ساڵی گرانییو برسیەتی ﴿عام القحط والمجاعة﴾دا سزای بڕینی دەستی دزی ڕاگرت، وەكاتێك پاش بە هێز بوونی دەوڵەتی ئیسلامیی، پشكی دڵ ڕاگیراوان ﴿سهم المؤلفة القلوب﴾ی"كە هەشت یەك﴿1\8﴾ی زەكاتە"ڕاگرت!چونكە هەردووكیان زەمینەوهەلو

مـەرجی جێبـەجێکردنیان ڕەخسـاو نـەبوو، نـەك وەك بەشـێك لـە شیعە دەڵێن: ئایەتەكانی خوای پەك خستبێ!

كەواتــە: ئــەوەی گرووپــە پــەڕگیرەكان بــە "تایبــەت ﴿داعـش﴾" كردوویانـەو دەیكـەن، كـە هەڵدەسـتن بـە چەسـپاندنی سـزاو سـنووره شـەرعییەكان بەسـەر خەڵكـدا، بـێ ئـەوەی سـەرنج بـدەن: داخـۆ هەلومـەرجی جێبـەجێكردنیان ڕەخسـاوە یـان نـا؟! ڕەفتـارێكی بەڕواڵـەت شـەرعییانەی، لـە حەقیقەتـدا پێچـەوانەی شـەریعەتە، چـونكە بێگومـان پیـادەكردنی شـەریعەت، دەبـێ سـەرەتا: هۆشیاركردنەوەو تێگەیاندنو پێگەیاندنی خـەڵك بـێو، پاشـان دابـین كردنـی پێداویسـتییەكانیانو، چارەسـەری گرفـتو كێشـەكانیانو، ئاسـوودەو بەختـەوەر كردنیـانو، دەسـتەبەركردنی مـافو ئازادییەكانیان، ئنجا دوای ئەوە هەركەس ویستی هەركام لە:

1- هێمنییو ئاسایشی خەڵك.
2- ژیانیان.
3- ماڵو سامانیان.
4- وەچەیان.
5- ئابڕوویان.
6- عەقڵو هۆشیان.

7- ئایینیان

بخاتە مەترسییەوەو، دەست درێژییان بکاتە سەر، پێویستە سزای پڕ بە پێست بدرێ، بەڵام گرووپێك ناوی خۆی بنێ: ﴿دەوڵەتی ئیسلامیی﴾وە لافی جێبەجێکردنی شەریعەت لێ بدات، بەڵام لەو شەریعەتە پانو پۆڕو هەمەلایەنەیەی ئیسلام، تەنیا قامچی لێدانو، دەست بڕینو، سزاو جەزرەبەی پێبێو، لە چەسپاندنی ئەو سزاو سنوورە شەرعییانەوە، دەست پێ بکات، کە دوایین حوکمەکانی شەریعەت بوون کە بۆ پێغەمبەری خوا ﷺ دابەزیون، بە بەڵگەی ئەوە کە هەر کام لە:

1- سزای ڕێگریی و تێکدانی ئاسایشی کۆمەڵگا.

2- سزای دزیی کردن.

3و4- قەدەغەکرانی یەکجاریی شەڕاب و قومار.

لە سوورەتی مائیدەداو لە ئایەتەکانی: ﴿33-38-90﴾، دان، وە سوورەتی ناوبراویش، کۆتا سوورەتی قورئانە دابەزی بێ، وەك دایکی بڕواداران خاتوو عائیشە خوا لێی ڕازی بێ، گوتوویەتی: {أَمَا إِنَّهَا آخِرُ سُورَةٍ نَزَلَتْ، فَمَا وَجَدْتُمْ فِيهَا مِنْ حَلاَلٍ فَاسْتَحِلُّوهُ، وَمَا وَجَدْتُمْ فِيهَا مِنْ حَرَامٍ فَحَرِّمُوهُ}[7]

---

7 أَخْرَجَهُ أَحْمَد برقم: (25588)، وَالنَّسَائِيُّ في "الكُبرى" برقم: (11138)، وَابْنُ المُنذر، والحَاكِمُ برقم: (3210) وَصَحَّحَهُ، وَابْنُ مَردَوية والبَيْهَقِيُّ، تعليق شعيب الأرنؤوط: إسنادُهُ صَحيحٌ رجالُهُ ثِقَات، رجَال الصحيح.

واته: ئاگادار بن! (سوورەتی مائیدە) کۆتا سوورەتە هاتبێتە خوار، دەجا هەرچی حەلاڵێکی تێدا دەبینن، بە حەلاڵی بزانن‌و، هەرچی حەرامێکی تێدایە، بە حەرامی بزانن.

بەڵێ گرووپ‌و ڕێکخراوێکی ئاوا: بێگومان بیرو بۆچوونەکانی، پێش ڕەفتارەکانی-لەو بوارەدا- پێچەوانەی شەریعەت‌و پەڵەی ڕەش‌و ناشیرینن "لە بیرو زەینی خەڵکێکی نا ئاشنا بە ئیسلامدا" بە نێوچەوانی ئیسلام‌و مسوڵمانانەوە!

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ئاڵقەی پێنجەم

ئیسلام دژی سەغڵەت کردنی خەڵكو كۆمەڵگاو، پێشێڵ كردنی مافو ئازادییەکانیانە

خـوای بـەرزو بـێ نیـاز سـەرجەم پێغەمبـەرانی خـۆی بـە کتێـبو پەیامەکانییـــەوە، بـــۆ ئـــەوە نـــاردوون، کـــە مرۆڤـــەکان "هـــەروەها جندیش" بە شێوەیەك ژیـانی سـەر زەمینیـان بگـوزەرێنن، کـە خـواو خـاوەنو پـەروەردگاری خۆیـان لـە خۆیـان ڕازی بکـەنو، سـەرەنجام بەختەوەریی دنیاوسەرفرازیی دوا ڕۆژ، دەستە بەر بکەن.

هەر بۆیەش شتێکی نامەنتیقیی‌و نەگونجاوە، کە ئایین‌و بەرنامەی خوا -کە بۆ بەختەوەر کردنی مرۆڤەکان هاتوە- ببێتە مایەی سەغڵەتیی ﴿حَرَج﴾و نارەحەتیی‌و گرفتاریی خەڵك، بە مسوڵمان‌و نامسوڵمانەوە!

هەربۆیەش خوای بەرزو بێوێنە "سبحانە وتعالی" شوێنکەوتووانی ئایین‌و بەرنامەکەی، بە بەختەوەران ﴿سعداء﴾و سەرفرازان ﴿مفلحون﴾و بە مراد گەیشتووان ﴿فائزون﴾ وەسف کردوون، وەك فەرموویەتی:

1- ﴿ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ سُعِدُواْ فَفِى ٱلْجَنَّةِ خَٰلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ۖ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ ﴿١٠٨﴾ ﴾هود.

2- ﴿ قَدْ أَفْلَحَ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ ﴾ المؤمنون.

3- ﴿ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَهَاجَرُواْ وَجَٰهَدُواْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِندَ ٱللَّهِ ۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ ﴿٢٠﴾ ﴾التوبة.

هەروەها خوای زاناو شارەزا، زۆر بە ڕوونیی ڕایگەیاندوە: کە ئایین‌و بەرنامەکەی، هیچ جۆرە سەغڵەتییەکی تێدانیە، واتە: ئیسلام نابێتە

مایەی سەغڵەتییو گرفتاریی بۆ هیچکەس، چ شوێنکەوتووانیو، چ ئەوانەش کە بڕوای پێ ناهێنن‌و شوێنی ناکەون، وەك فەرموویەتی:

1- ﴿ ...وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي ٱلدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ...﴿٧٨﴾ ﴾الحـــج، واتـــە: وە (خوا) هیچ جۆری سەغڵەتیی‌و نارەحەتییەکی لە ئاییندا نەخستۆتە سەرتان.

2- ﴿ ....مَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُم مِّنْ حَرَجٍ ....﴿٦﴾ ﴾المائدة، واتە: خوا نایەوێ هیچ جۆرە سەغڵەتییەکتان بخاتە سەر.

3- ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدْ جَآءَتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَآءٌ لِّمَا فِي ٱلصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ قُلْ بِفَضْلِ ٱللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِۦ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُواْ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾ ﴾یونس.

واتە: ئەی خەڵکینە! لە پەروەردگارتانەوە ئامۆژگاریی‌و چارەسەری ئەو (نەخۆشییان)ەی کە لەنێوان سینەکانتاندایە، بۆتان هاتوە، وەڕێنمایی‌و بەزەییە بە بڕواداران، بڵێ با تەنیا بە بەخششی خواو بە بەزەییەکەی، بەس بەوە زۆر شادمان بن، ئەوە باشترە لەو ﴿سامان﴾ەی کە پەزمەندەی دەکەن.

وەك دەبینین: خوای كاربەجێ زۆر بەڕاشكاویی ڕایگەیاندوە، كە لە ئایینو بەرنامەكەیدا، هیچ شتێكی وای دانەناوە، ببێتە مایەی سەغڵەتكردنو بێزاریی‌و نیگەرانیی خەڵك‌و كۆمەڵگا.

هەروەها خوای بەبەزەیی بە مرۆڤایەتیی -بە مسوڵمانو نامسوڵمانەوە- ڕاگەیاندوە كە كتێبەكەی ﴿قورئان﴾ ئامۆژگاریی‌و شیفاو چارەسەری دەردو نەخۆشی نێو دڵو سینەكانیانە بەگشتیی‌و، ڕێنمایی‌و ڕەحمەتیشە بەتایبەت بۆ بڕواداران.

پاشان بە مرۆڤایەتیی دەفەرموێ: كە با تەنیا بەبەخشش‌و بەزەیی خوا، شادمان بن‌و ئەو پەڕی خۆشحاڵ بن.

ئنجا لێرەدا دەپرسین:

ئایا دەگونجێ ئایینو بەرنامەیەك خوا بە ئامۆژگاریی‌و چارەسەر﴿موعظة و شفاء﴾،وە بە بەخشش‌و بەزەیی﴿فَضْل و رحمة﴾ی خۆی بۆ مرۆڤایەتیی پێناسەی بكات، ببێتە مایەی زەحمەتو سەغڵەتیی‌و نیگەرانیی‌و بێزارییان؟!

بێگومان نەخێر.

هەر بۆیەش لێرەوە بە دەنگێكی زوڵاڵ ڕایدەگەیەنین:

سـەرجەم ڕەفتـارو هەڵوێسـتی ڕەق و تـەق و بـێ ڕووح و ڕەونـەق و سـەغڵەتکەرو بێزارکـەرەکانی،گرووپ و ڕێکخـراوە پـەرگیڕەکان و، لـە پێش هەموویانەوە ﴿داعش﴾، پێچەوانەی قورئان و سوننەتن.

ئـاخر قورئانێـك خـوا بـەئامۆژگاریی و شـیفاو بەخشـش و بـەزەیی بـۆ خـەڵکی، وەسـفی بکـات، چـۆن دەگونجـێ ببێتـە مایـەی سـەغڵەتیی و بێزاریی و، پشوو پێ تەنگ کردنی خەڵك و کۆمەڵگا؟!

وە پێغەمبـەرێك نازنـاوی ﴿رحمـة للعـالمين﴾ی هـەبێ و، بـە ئۆممەتەکـەی فـەرموو بـێ: {يَسِّـرُوا وَلاَ تعَسِّـرُوا، وَبَشِّـرُوا وَلاَ تُنَفِّرُوا}[8]

واتە: (ئایین بۆ خەڵك) ئاسان بکەن و، لێیـان وەزەحمـەت مەخـەن، وە دڵی خەڵك خۆش بکەن و، مەیانسڵەمێننەوە.

هەڵبەتە مەبەستیش لە ئاسانکردنی ئایین و دڵخۆشکردنی خەڵکیش، ئەوە نیە کـە حـەڕامیان بـۆ حـەڵاڵ بکـرێ، بـەڵام بێگومـان لـە نێـوان شـلگیریی: حـەڕام بۆحـەڵاڵکردن و، سـەختگیریی: حـەڵاڵ لێ قەدەغـەکردن و، خـەڵك گرفتـارو عاسـێ کردنیشـدا، زۆر شـت هەیـە و،

8 أَخْرَجَهُ أَحْمَد برقم: (12355)، وَالبُخَارِيُّ برقم: (5774)، وَمُسْلِمٌ برقم: (1734)، وَالنَّسَائِي في "الكبرى" برقم: (5890).

هەمیشە خەتی نێوە ڕاست گرتن‌و، خۆ دوورگرتن لە تێپەڕاندن ﴿إفراط﴾و بەزایەدان ﴿تفریط﴾ مرۆڤ بەرەو هاوسەنگیی‌و لەنیشانەدان دەبات.

بەڵێ قورئانێکی ئاوا -کە باسمان کرد-و پێغەمبەرێکی ئاوا ﷺ چۆن دەگونجێ، پەیڕەویی لێکردن‌و شوێنکەوتنیان، ببێتە مایەی بێزاریی‌و گرفتاریی خەڵك‌و کۆمەڵگا بەگشتیی، بە مسوڵمان‌و نامسوڵمانەوە؟!

ئنجا دیارە ئەو ڕەفتارو بڕیارو هەڵوێستە پەڕگیرانەو بێزاکەرانەی، ئەو گرووپانە بە تایبەت ﴿داعش﴾ زۆرن، بۆ نموونە:

أ/ سەپاندنی بەرگ‌و پۆشاکێکی تایبەت لەسەر ئافرەتان، بەتایبەت پابەندکردنیان بە پێچەگرتنەوە ﴿إنتقاب﴾وە، کە بێگومان بەڕای زۆربەی هەرە زۆری توێژەرەوانی قورئان (مفسرین)و فەرمووودەناسان ﴿محدثین﴾و شەرعزانان ﴿فقهاء﴾،ئافرەتان بۆیان هەیە هەردووك دەست‌و ڕوو﴿الیدان والوجه﴾یان دیاربێ، بۆیەش خوا فەرمانی بە پیاوان کردوە،کە لەنیگای خۆیان بگرنەوە:﴿ قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ .....(٣٠) ﴾النور.

ئنجا ئەگەر ئافرەتان پێچە (نقاب)یان لەسەر فەرز بووایە، پێویستیی بەو فەرمانە نەدەکرد، چونکە ئەو کاتە ڕوانین (نظر) لە

چی دەکرا؟! دیارە من ئەو بابەتەم بە درێژیی لە هەرکام لە کتێبی (ئافرەتو خێزان لەسایەی شەریعەتدا)، وە کتێبی: (سروودو مۆسیقاو چەند بابەتێکی هونەریی)دا باسکردوە.

ب/ سزادانی خەڵك لەسەر گوێگرتن لە مۆسیقاو گۆرانیی، کە بەلای کەمەوە: مەسەلەی مۆسیقاوگۆرانیی، مەسەلەیەکی ڕاجیایی هەڵگرەو، زانایانیش لەسەر ئەوە یەکدەنگن کە مەسەلە ڕاجیایی لەسەرەکان﴿المسائل الخلافية﴾ ناگونجێ فەرمان بە چاکەو ڕێگریی لە خراپەیان تێدا ئەنجام بدرێ، هەرچەندە من لە کتێبی: ﴿سروودو مۆسیقاو چەند بابەتێکی هونەریی..﴾دا بەبەڵگەی پتەو سەلماندوومە، کە گۆرانییو مۆسیقا لە بنەڕەتدا ڕەوا ﴿مباح﴾ن، مەگەر بۆ مەبەستی قەدەغە بەکاربێن، یان شوێنەواری خراپ پەیدا بکەن.

ج/ سزادانی خەڵك لەسەر جگەرەکێشان.

د/ سزادانی خەڵك لەسەر نوێژنەکردن، یان نەکردنی بە کۆمەڵ.

هـ/ سزادانی خەڵك لەسەر ڕیش نەهێشتنەوە.

کە بێگومان جگەرەکێشان بەڕای زۆربەی هەرە زۆری زانایانی هاوچەرخ، قەدەغەیە، وە نوێژکردن فەرزەو، بە کۆمەڵ ﴿جماعة﴾ کردنیشی، بەلای کەمەوە سوننەتەو، ڕیش هێشتنەوەش بەلای هەندێك لە زانایانەوە فەرزەو، بەلای زۆربەیانەوە سوننەتەو، هەندێکیشیان بەسوننەتیشی نازانن.

بەڵام ئایا ڕێگریی لە جگەرەکێشان، بەو شێوازە دەکرێ‌و بنبڕدەکرێ، یـان لـە کاردانـەوەداو بـەپێی بنچـینەی: ﴿كل ممنوع مرغوب﴾ جگەرە کێشەکان هەر زیاد دەبن؟!

هەروەها ئایا بەو شـێوازە خـەڵك نوێـژو تاعـەتی لـەلا شـیرین دەبـێ‌و، ڕیش هێشتنەوەی لەلا خۆشەویست دەبێ، یان بە پێچەوانەوەوە؟!

ئنجـا گریمـان ئەگـەر خـەڵکیش لـە ژێـر فشـارو ترسـدا، بـە ڕواڵـەت ئەوتاعەتانەی کردن‌و لـە خراپـەکاریی پرینگایـەوە، ئایـا خـوا ئـەوەی ویسـتوە؟ پاشـان ئایـا ئـەو خەڵکـە ناچـارکراوە، بـە پـەنهانیی چـی دەکەن؟!

ئنجا سەرباری هەموو ئەوانەش دەڵێین:

وەك پێشـتریش گوتمـان: کـۆی قەوارەیـەکی سیاسـیی مـادام لـەڕووی شــەرعییەوە، ڕەوایــەتیی ﴿شـرعية﴾ی نــەبێ، کەواتــە: ســەرجەم بڕیـارو ڕەفتارەکانیشـی نـاڕەوان، وە بێگومـان قەوارەیـەکی خـاوەن ڕەوایەتیی تەواویش، وەك پێشتر -لە ئاڵقـەی چوارەمدا- باسمـان کـرد، پێویسـتە بـەو شـێوازەی کـە شـەریعەت دیـاریکردوە، کـە پلەپلـەیی‌و ڕێزبەندیی لە گرنگترەوە بۆ گرنـگ چوون ﴿التدرج وترتيب الأهم فـالمهم﴾ ڕەچـاوکردن: بناغەکەیـەتی، هـەوڵی چەسـپاندنی شـتە

پەسـندەکانو، نەهێشـتنی شـتە ناپەسـندەکان بـدات، ئـەویش بـە مەرجێك پەسندیی‌و ناپەسندیی شـتەکان، ڕاجیـایی﴿إختلاف﴾تێـدا نەبێ‌و، هەموو زانایان، یان زۆربەیان، لەسەری یەکدەنگ بن، وەك لـە ئاڵقەی شەشەمدا تیشکی دەخەینە سەر.

ameer.maktab@yahoo.com

/AliBapir

/AliBapir

/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ئاڵقەی شەشەم

فەرمان بە چاکە، دەبێ بەشێوازێکی چاك‌و، ڕێگریی لە خراپە، نابێ بە شێوازێکی خراپ بێ

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ئاشكرایە كە ﴿فەرمان بەچاكەو ڕێگریی لە خراپە﴾ یەكێكە لە گرنگترین ئەركەكانی كۆمەڵگای مسوڵمان، نیشانەو تایبەتمەندییەكی بەرچاویەتیو، لە چەندان ئایەتی قورئانو دەقی سوننەتدا باسكراوەو، گرنگییەكی تایبەتیی پێدراوەو، بە هۆكاری سەرفرازییو، مایەی چاكتربوونی ئۆممەتی ئیسلام دانراوە، وە نیشانەو بەڵگەی زیندوێتییو هێزو پێزیەتی، با بۆ نموونە سەرنجی ئەو ئایەتو فەرموودانە بدەین:

1- ﴿ وَلۡتَكُن مِّنكُمۡ أُمَّةٞ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلۡخَيۡرِ وَيَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ١٠٤ ﴾ آل عمران.

واته: باكۆمەڵێكتان لە نێودا هەبێ، بانگەواز بۆ چاكە بكەن‌و، فەرمان بە پەسندەكان بكەن‌و، ڕێگریی لە ناپەسندەكان بكەن، وە هەر ئەوانەش سەرفرازن.

2- ﴿ كُنتُمۡ خَيۡرَ أُمَّةٍ أُخۡرِجَتۡ لِلنَّاسِ تَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَتَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَتُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِۗ ١١٠ ﴾ آل عمران.

واتە: ئێوە چاكترین كۆمەڵن كە بۆ مرۆڤایەتیی ڕەخسێنراون، فەرمان بە هەرچی پەسندە دەكەن‌و، ڕێگریی لە هەرچی ناپەسندە دەكەن‌و، بڕوا بە خوا دێنن.

3- ﴿ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ يَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَيُطِيعُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ أُوْلَٰٓئِكَ سَيَرۡحَمُهُمُ ٱللَّهُۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ ٧١ ﴾ التوبة.

واتە: وە پیاوانی بڕوادارو ئافرەتانی بڕوادار: هەندێكیان دۆست‌و پشتیوانی هەندێكیانن، فەرمان بە هەرچی پەسندە دەكەن‌و، ڕێگریی

لە هەرچی نا پەسندە دەكەن، وە نوێژ بەرپادەكەنو، زەكات دەدەن، وە فەرمانبەریی خواو پێغەمبەرەكەی دەكەن، ئا ئەوانە خوا بەزەیی پێیاندا دێ، بێگومان خوا زاڵی كار بەجێیە.

4- {وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوُنَّ عَنْ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ ثُمَّ تَدْعُونَهُ فَلا يُسْتَجَابُ لَكُمْ}(9)

واتە: سوێند بەوكەسەی گیانمی بەدەستە، دەبێ فەرمان بەچاكەو ڕێگریی لە خراپە بكەن، ئەگەرنا نیزیكە خوا "عزوجل" سزایەكتان بۆ بنێرێ، پاشان هەرچەندە لێی بپاڕێنەوە، وەڵامتان نەداتەوە.

بەڵێ پێویست بوونی ئەركی ﴿فەرمان بە چاكەو ڕێگریی لە خراپە﴾ لەسەر كۆی مسوڵمانان، شتێكی ڕوونەو مشتو مڕ هەڵناگرێ، بەڵام بێگومان ئەنجامدانی ئەو ئەركە گەورەو گرنگە، لە چەند ڕوویێكەوە پێویستیی بەوردبینیی هەیەو، ئەگەر بە وردبینییو دووربینییەوە، ئەنجام نەدرێ، دەرهاویشتەی زۆر خراپی لێدەكەونەوەو، زیانی لە سوودی زیاتر دەبێ، وەك ئەوەی گرووپە پەڕگیرەكان دەیكەن.

9) أَخْرَجَهُ أَحْمَد برقم: (23349)، وَالتِّرمِذِيُّ برقم: (2169) وَقَالَ: حَسَنٌ، وَالبَيْهَقِيُّ في "شعب الإيمان" برقم: (7558)، وَالدَّيْلَمِي برقم: (7059) .

ئنجا بێگومان، بابەتی فەرمان بە چاکەو ڕێگریی لە خراپە ﴿الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر﴾ بابەتێکی فراوانەو، ئێمە لێرەدا ناگونجێ مافی خۆی بدەینێ[10]، بەڵام ئێمە لێرەدا سێ ڕووی گرنگی ئەنجامدانی ئەو ئەرکە مەزنە، دەخەینە ڕوو:

1- هەلو مەرجی تێدا ئەنجامدرانی ئەو ئەرکە.
2- ئەو مەسەلانەی کە ئەو ئەرکەیان لە بارەوە ئەنجام دەدرێ.
3- شێوازی ئەنجامدرانی ئەو ئەرکە.

چونکە ڕوونو عەیانە، کە گرووپە پەڕگیرەکان ﴿المجموعات المتطرفة﴾ بە تایبەت ﴿داعش﴾ لە هەرکام لەو سێ ڕووەوە گیرۆدەی لادانو هەڵەو پەڵەی زەق بوون:

1-هەلو مەرجی تێدا ئەنجامدرانی ئەرکی فەرمان بە چاکەو ڕێگریی لە خراپە:

[10] - لەبەرگی شەشەمی کتێبی: (الإسلام كما يتجلى في كتاب الله)داو بەرگی دووەمی کتێبی: (ئیسلامو دەوڵەتداریی)و کتێبی: (ڕوونکردنەوەی بنەما شەرعییەکانو هێڵە گشتییەکانی کۆمەڵی ئیسلامیی)دا باسی ئەو بابەتە گرنگو هەستیارەمان کردوە.

دەبـێ هـەڵو مـەرجی جێبـەجێکردنی هـەر ئـەرکێکی شـەرعیی، ڕەخساو و لـە بـار بـێ، ئەگـەرنا دەرهاویشـتەی خراپـی دەبـێ، واتـە: مەرج نیە هەرچی شـەریعەت بـە پەسـندی دانـابوو –جا چ پێویست بێ، چ سوننەت- لە هەموو حاڵاندا جێبـەجێ بکـرێ، هـەروەها مـەرج نیە، هەرچی شـەریعەت بـە ناپەسـندی دانـابوو-جا چ قەدەغـە بـێ چ ناپەسند- لە هەموو حاڵاندا لابرێ.

با لەو بارەوە دوو نموونـە بێنینـەوە، لـە سـیرەی پێغەمبـەردا ﷺ بـۆ هەردووك جۆرەکە: پەسندو ناپەسند:

یـەك: ڕاسـت نەکردنـەوەی دیـواری کەعبـە و هێشـتنەوەی بـە لاریی، بـۆ ئەوەی خەڵك گرفتی بۆ دروست نەبێ:

وەك لەم فەرمایشتەدا دیارە:

{«يَا عَائِشَةَ! لَوْلاَ حَدْثَانُ قَوْمِكِ بِالْكُفْرِ لَنَقَضْتُ الْبَيْتَ حَتَّى أَزِيدَ فِيهِ مِنَ الْحِجْرِ فَإِنَّ قَوْمَكِ قَصَّرُوا فِى الْبِنَاءِ»}(11)

واتــە: ئــەی عائیشــە! ئەگــەر لەبــەر ئــەوە نــەبێ کــە گەلەکــەت ﴿قــــوڕەیش﴾ لـــــە ڕۆژگـــــاری کـــــوفرە وە نیـــــزیکن، کەعبـــــەم

11) أَخْرَجَهُ البُخَارِيُّ برقم: (1507)، وَمُسْلِمٌ برقم: (772).

هەڵدەوەشاندەوە، تاكو لە حیجر بیخەمە سەریّو لێی زیاد بكەم، چونكە گەلەكەت كاتی خۆی (لەبەر كەم سامانیی) كەموكورتییان لە دروستكردنەوەی كەعبەدا هەبووە (پاش ڕووخانی بەلافاو).

وەك دەبینن پێغەمبەری خوا ﷺ لەبەر نەگونجاویی هەلو مەرج، چاوپۆشیی كردوە لە ئەنجامدانی چاكە لە ﴿معروف﴾ێكی گەورەی وەك: ڕاستكردنەوەی كەعبەو، گێڕانەوەی بۆ سەر بناغە ئەسڵییەكەی!.

دوو: سزانەدانی خەواریج، لەبەر مەترسیی پەیدابوونی ڕای گشتی خراپ، بەرانبەر بە ئیسلامو مسوڵمانان:

﴿بخاري﴾ لە ژێر ناوونیشانی: ﴿باب مَن ترك قتال الخوارج للتألُّف، وأن لا يُنَفِّرَ الناس﴾ ﴿دەرگای: كەسێك كە جەنگی دژی خەواریج نەكردوە، لەبەر دڵڕاگرتنو، بۆ ئەوەی خەڵك لێی نەسڵەمنەوە﴾دا ئەم فەرموودەیەی هێناوە:

{ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ يَقْسِمُ جَاءَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ذِي الْخُوَيْصِرَةِ التَّمِيمِيُّ فَقَالَ اعْدِلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَقَالَ: وَيْلَكَ وَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ! قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَهُ، قَالَ: دَعْهُ فَإِنَّ لَهُ أَصْحَابًا يَحْقِرُ أَحَدُكُمْ صَلاتَهُ مَعَ صَلاتِهِم وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِم، يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنْ الرَّمِيَّةِ ...آيَتُهُمْ رَجُلٌ إِحْدَى يَدَيْهِ أَوْ قَالَ: ثَدْيَيْهِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ،

أَوْ قَالَ: مِثْلُ الْبَضْعَةِ تَدَرْدَرُ يَخْرُجُونَ عَلَى حِينِ فُرْقَةٍ مِنْ النَّاسِ، قَالَ أَبُو سَعِيدٍ أَشْهَدُ سَمِعْتُ مِنْ النَّبِيِّ ﷺ وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا قَتَلَهُمْ وَأَنَا مَعَهُ جِيءَ بِالرَّجُلِ عَلَى النَّعْتِ الَّذِي نَعَتَهُ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ: فَنَزَلَتْ فِيهِ: (وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ)} [12]

ئەبو سەعید دەڵێ: لەکاتێکدا پێغەمبەر ﷺ خێرێکی دابەش دەکرد (عبدالله بن ذي الخويصرة)ی تەمیمیی هات گوتی: ئەی پێغەمبەری خوا دادگەر بە! فەرمووی: ئەگەر من دادگەریی نەکەم کێ دادگەریی دەکات؟ عومەری کوڕی خەتتاب گوتی: لێم گەڕێ با لەملی بدەم! فەرمووی: ﴿لێیگەڕێ، ئەوە هەندێك هاوەڵی هەن (دوایی پەیدادەبن) یەکێکتان نوێژی خۆی لەچاو نوێژی وان، وە ڕۆژوو گرتنی خۆی لە چاو ڕۆژووگرتنی وان، پێ کەمە، وەك چۆن تیر لە نێچیر دەردەچێ، ئاوا لە ئایین دەردەچن... نیشانەیان پیاوێکە، یەکێك لە دوو دەستەکانی، یان فەرمووی: یەکێك لە دوومەمکەکانی، وەك مەمکی ئافرەت وایە، یان وەك پارچە گۆشتێکە دەلەرێتەوە، لە کاتی ڕاجیاییو ئاژاوەی خەڵکدا یاخی دەبن﴾، ئەبو سەعید دەڵێ: شایەدیی دەدەم کە ئەوەم لە پێغەمبەر ﷺ بیست، وە شایەدیی دەدەم کە عەلی ئەوانەی کوشت، وە من لەگەڵی بووم کە کاتێك ئەو پیاوەیان هێنا، بەو وەسفەوە کە پێغەمبەر ﷺ باسی کردبوو، وە

---

12) أَخْرَجَهُ البُخَارِيُّ برقم: (6933).

ئـەو ئایەتـەش لـەو بـارەوە دابـەزی: ﴿وە هەیانــە لــە خێرکردنــدا ڕەخنـەت لێ دەگـرێ﴾. لێرەشـدا دەبیـنین کـە پێغەمبـەری خـوا ﷺ لەبــەر نــەگونجانی هــەل‌و مــەرج، لــە هەڵوێســتێکی خەواریجییانــە، بێدەنگ دەبێ!

ئنجا دیـارە وێـڕای گونجـاویی هـەل‌و مـەرج بـۆ ئەنجامـدانی ئـەرکی فـەرمان بـە چاکەکردن‌و ڕێ لـە خراپـە گـرتن، پێویسـتە خـودی ئـەو مەسـەلەیەش کـە ئـەرکی نـاوبراوی تێـدا جێبـەجێ دەکـرێ، لـەو مەسەلانە بێ، کە بگونجێ بکرێتە بابەتی ئەو ئەرکە، وەك لە بڕگـەی دووەمدا دەیخەینە ڕوو:

2- ئەو مەسەلانەی فەرمان بە چاکەو ڕێگیریی لە خراپەیان، لەبارەوە ئەنجام دەدرێ:

زانایانی قووڵبووەوە لە شەریعەتدا، لەسەر ئەوە ڕێککەوتوون، کـە بـۆ ئەنجامدانی ئەرکی فەرمان بـە چاکەو ڕێگریـی لـە خراپـە، پێویسـتە سـەرنجی خـودی ئـەو مەسـەلانەش بـدرێ کـە پەسـندن‌و، دەویسـترێ فەرمانیان پێ بکرێ، یان ناپەسندن‌و دەویسترێ ڕێگرییـان لێ بکـرێ، کـە ئایـا پەسـند ﴿معـروف﴾، یـان ناپەسـند ﴿منکـر﴾ێکـن، کـە یەکدەنگیی، یـان ڕای زۆرینـەی هـەرە زۆری زانایانیـان لەسـەربێ، یـان ڕاجیاییان تێدایە؟!

چونكە زۆربەی هەرە زۆری زانایان ڕایان وایە، كە ئەو مەسەلانەی جێی ڕاجیاییو مشتو مڕی زانایانن، دروست نیە ئەركی ﴿حِسْبَة﴾یان لە بارەوە ئەنجام بدرێ.

وەك ﴿محمد بن مفلح المقدسي﴾ **لەو بارەوە گوتوویەتی:** {ولا إنكار فيما يَسُوغ ُ فيه خلافٌ من الفروع، على مَنْ اجتهد فيه، أو قلَّد مُجْتهداً فيه}.[13]

واتە: نابێ فەرمان بە چاكەو ڕێگیری لە خراپە، لەو مەسەلە شەرعییانەدا بكرێ، بۆ كەسێك كە ئیجتیهادی تێداكردوون، یان تێیاندا شوێن موجتەهیدێك كەوتوە.

هەروەها ﴿ابن المفلح﴾ **گوتوویەتی:** ﴿وذكر الشيخ محي الدين النووي أن المختلف فيه لا إنكارَ فيه، قال: لكن اذا نَدَبَهُ على جهة النصيح الى الخروج من الخلاف، فهو حسن محبوب مندوب الى فعله برفقٍ}[14]

واتە: وە شێخ ﴿محي الدين النووي﴾ **باسیكردوە كە شتی ڕاجیایی لەسەر، فەرمان بە چاكەو ڕێگیری لە خراپەی تێدا ناكرێ، گوتوویەتی: بەڵام ئەگەر لەڕووی دڵسۆزییەوە ئامۆژگاریی بكات، تاكو**

13) الآداب الشرعية، ج1 ص227.

14) الآداب الشرعية، ج1 ص232.

له بازنەی ڕاجیایی بچێته دەرێ، ئەوە شتێکی پەسندو باشه بکرێ، بەڵام بە نەرمو نیانیی.

دەڵێم: هەڵبەتە ئەوەش شتێکی ئاشکراو مەنتیقییە، چونکە ئەگەر بێتو هەرکەس ڕایەکی تایبەتیی تەبەننیی کرد، بیکاتە بابەتی ﴿فەرمان بە چاکەو ڕێگریی لە خراپە﴾ ئەوە مانای وایە، دەبێ کۆمەڵگا هەمیشە لە مشتو مڕو کێشەدابێ، چونکە لە مەسەلە ڕاجیاییەکاندا، هەموو لایەك وەك یەك مافیان هەیەو، هیچکەس مافی ڤیتۆی نیە!

3- شێوازی ئەنجامدانی ئەرکی: فەرمان بە چاکەو ڕێگریی لە خراپە:

هەروەها مەرجێکی دیکەی شەرعیی بوونی ئەرکی فەرمان بە چاکەو ڕێگریی لە خراپەو، سەرگرتنیو بەرگرتنی، بریتیە لە ڕەچاوکردنی شێوازێکی ڕاستو دروست بۆ چۆنیەتی ئەنجامدانی.

هەر بۆیەش زانایان لەمێژە لەو بارەوە گوتوویانە:

﴿أأمر بالمعروف بالمعروف، وانْهَ عن المنكر لا بالمنكر﴾واتە: بە شێوەیەکی پەسند، فەرمان بە چاکە بکە، وە ڕێگریی لە خراپە بکە، بەڵام بە شێوەیەکی خراپ نا.

ئنجا با لەوبارەوە گوێ لە ﴿محمد بن مفلح المقدسي﴾ بگرین، داخۆ چۆن بۆمان باسی شێوازی فەرمان بە چاکەکردنو ڕێگیریی لە خراپەکردن دەکات، وە چۆن باسی ئەو سیفەتانە دەکات، کە دەبێ

بابـــای ئەنجامـــدەری ئـــەو ئەرکـــە گەورەوگرنگـــە، خۆییـــان پـــێ برازێنێتەوە؟!.

دەڵێ: {وَيَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ الآمِرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهِي عَنْ الْمُنْكَرِ مُتَوَاضِعًا رَفِيقًا فِيمَا يَدْعُو إلَيْهِ, رَحِيمًا شَفِيقًا غَيْرَ فَظٍّ وَلا غَلِيظَ الْقَلْبِ وَلا مُتَعَنِّتٍ, دَيِّنًا نَزِيهاً عَفِيفًا ذَا رَأْيٍ وَحَزَامَةٍ وَشِدَّةٍ فِي الدِّينِ، قَاصِدًا بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِقَامَةَ دِينِهِ وَنُصْرَةَ شَرْعِهِ وَامْتِثَالَ أَمْرِهِ, وَإِحْيَاءَ سُنَّةِ نَبِيِّهِ (ﷺ), بِلا رِيَاءٍ وَلا مُنَافَقَةٍ وَلا مُدَاهَنَةٍ, غَيْرَ مُنَافِسٍ وَلا مُفَاخِرٍ, وَلا مِمَّنْ يُخَالِفُ قَوْلُهُ فِعْلَهُ وَيُسَنُّ لَهُ الْعَمَلُ بِالنَّوَافِلِ وَالْمَنْدُوبَاتِ وَالرِّفْقُ وَطَلاقَةُ الْوَجْهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ عِنْدَ إنْكَارِهِ, وَالتَّثَبُّتُ وَالْمُسَامَحَةُ بِالْهَفْوَةِ عِنْدَ أَوَّلِ مَرَّةٍ}[15] **واتە: وە پێویستە بابای فەرمان بە چاکە کارو ڕێگر لە خراپە:**

1-خاکیی بێ، 2- نەرمو نیان بێ لەوەدا کە خەڵکی بۆ بانگ دەکات، 3- بە پەرۆشو 4- بەبەزەیی بێ، 5- قسە زبرو 6- دڵ ڕەق نەبێ، 7- وە نارەحەتکەرو 8- وەزەحمەتخەر نەبێ، 9- دادگەربێ، 10- شارەزابێ، 11- زانا بێ بە مەسەلە شەرعییە فەرمانپێکراوەکانو، قەدەغەکراوەکان، 12- بێ تەماع بێ، 13- پاك بێ، 14- هۆشیار بێ، 15- وە لە ئایینندا بوێرو توندو پتەوبێ، 16- دیندار بێ، 17- بەو کارەشـی مەبەستی ڕەزامەندیی خوای زاڵو پایەبەرزو، 18-

---

15 الآداب الشرعية، ج1 ص256.

بـەرپاكردنی ئاییینەكـەی‌و، 19- سەرخسـتنی شـەریعەتەكەی‌و، 20- جێبـەجێكردنی فەرمانەكـەی‌و، 21-زیندووكردنـەوەی ڕێبازەكـەی بـێ، 22- بـەبێ نیفـاق‌و ڕیـا بـازیی‌و نەرمكێشـیی، 23- مەبەسـتی خـەڵك بـۆڕدان‌و، 24- خۆبەسـەردا هەڵكێشـانیان نـەبێ، 25- وە لـەو كەسانە نەبێ كە قسەی پێچەوانەی كردەوەیـەتی، 26- وە وا پەسـندە كـە كـار بەسـوننەتەكان‌و پەسـندەكان بكـات‌و، 27- هێـدیی‌و مەنـدیی ڕەچـاو بكـات، 28- وە لـەكاتی ئەنجامـدانی ڕێگریـی لـە خراپـەدا، ڕووخۆش‌و ئاكار جوان بێ، 29- وە دەبێ "بـەر لـەڕێگریی كردنـی لـە خراپـە" مەسـەلەكە سـاغ بكاتـەوە، 30-وە پێویسـتە لـەكاتی یەكـەم هەڵەدا "لەبابای هەڵەكار" چاوپۆشیی بكات.

كـە ئەمانـە سـی ﴿30﴾ سـیفەتن‌و، بێگومـان زیـاتر لەمانـەش هـەن، ئنجا ئەگەر بێت‌و لەبەر ڕۆشنایی ئەوەدا كە ڕابـرد، ڕەفتـارو هـەڵس‌و كەوتی گـرووپ‌و ڕێكخـراوە پـەڕگیرەكان‌و، گـەلێك كەسـی دیكـەش كـە موزایـەدەی شـوێنكەوتنی پێشـینی بـاش ﴿السلف الصالح﴾ بەسـەر مسـوڵمانانـدا دەكـەن، لــە مەحــەك بــدەین، بەتایبــەت ڕێكخــراوی ﴿داعش﴾، بۆمان دەردەكەوێ كە زۆربـەی سـیفەت‌و ڕەفتارەكانیـان، دژو پێچەوانەن لەگەڵ ئەو سیفەت‌و ئاكارانەدا، كە زاناو پێشـەوایان - لەبـەر ڕۆشـنایی شـەریعەتدا- بەمـەرجیان گرتـوون، بـۆ كەسـانێك كـە ئـەركی فـەرمان بـە چـاكەو، نـەهی لـە خراپـە ئـەنجام دەدەن، هـەر

بۆیەش لە جیاتی ئەوەی کارەکەیان ببێتە مایەی زیاتر لە خواو لە ئیسلام نیزیك خستنەوەی خەڵكو كۆمەڵگاو چاکبوونیان، بۆتە مایەی بێزاریی‌و نیگەرانییان‌و، بگرە دوور خستنەوەیان لە ئیسلام‌و بەدبین کردنیان بەرانبەری.

ئەوەش شتێکی ئاشکراو بەرچاوە، لە هەموو ئەو ناوچانەدا کە ئێستا لە ژێر ڕکێفیانداو، بە حیساب: حوکمی شەریعەتیان تێدا بەڕێوە دەبەن!.

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ئاڵقەی حەوتەم

حوکمڕانی مسوڵمانان، نابێ بەبێ ئاگاداریی‌و ڕەزامەندیی مسوڵمانان، دابنرێ

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

یەکی دیکە لەڕەفتارە بەڕواڵەت شەرعییو، لەڕاستییدا دژو پێچەوانەی شەرعییەکانی ﴿داعش﴾،کە بە هۆیانەوە پێش هەموو گرووپو ڕێکخراوە پەڕگیر ﴿متطرف﴾و تێپەڕێنەرەکانی دیکە کەوتۆتەوە، مەسەلەی دانانی ﴿خليفة﴾ بوو، بۆ سەرجەم مسوڵمانانی دنیا، کە ئێستا ژمارەیان لە ملیارو نیوێك ﴿1,500,000,000﴾ زیاترە، بەبێ ڕاوێژو ڕەزامەندیی مسوڵمانانو، بگرە تەنانەت ئاگادارکردنەوەشیان!

کە بێگومان ئەو هەڵوێستو ڕەفتارەی ئەو ڕێکخراوە، وەك زۆربەی هەڵوێستو ڕەفتارەکانی دیکەیان، شتێکی پووچو ناشەرعییەو، ماڵی قەڵبەو سەر بەخاوەنیەتی، وە زانایانی هاوچەرخیش بەبێ هەڵاواردن ﴿بدون استثناء﴾ ڕەخنەیان لەو هەڵوێستو ڕەفتارەی ئەو گرووپە گرتووەو، بە ناشەرعییان داناوە، بۆ نموونە: (الإتحاد العالمي لعلماء المسلمين) لە: 5/ رمضان/ 1435هـ، بەرانبەر: 2014/7/3ز،دا بەیاننامەیەکیان وەك ڕەتکردنەوەی ئەو هەڵوێستەی ﴿داعش﴾ دەرکردوە، هەروەها زۆری دیکە لە زانایانی موعتەبەری هاوچەرخ، ئەو ڕەفتارەی ئەو ڕێکخراوەیان بە ناشەرعییو هەڵەیەکی گەورە داناوە.

ئنجا منیش لەو بارەوە بە پێویستی دەزانم چەند خاڵێك بخەمەڕوو:

یەکەم: تاکە سەرچاوەی ڕەوایەتیی ﴿شرعیة﴾ هەر قەوارەیەکی سیاسیی، خەڵکە:

بەڵێ لە ئیسلامدا تاکە لایەنێك بتوانێ ڕەوایەتیی بدات بە قەوارەیەکی سیاسیی: حزبو ڕێکخراو، دەوڵەت: خەڵكو جەماوەرە، چونکە:

1- **هەموو دواندنەکان ﴿خطابات﴾ی قوڕئان، جگە لەوانەی ڕاستەوخۆ ئاڕاستەی پێغەمبەری خوا ﷺ کراون، ڕوویان لە خەڵكو جەماوەرەو، تەنانەت جارێکیش خوای کاربەجێ، ڕووی نەکردۆتە توێژێکی تایبەتی وەك: زانایان﴿علماء﴾،بەرپرسان﴿مسئولین﴾، ڕیش سپییان﴿شیوخ﴾، بۆ وێنە:**

1- ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعۡبُدُواْ رَبَّكُمُ ...﴿٢١﴾ ﴾البقرة.

2- ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ...﴿١﴾ ﴾النساء.

3- ﴿ ...هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ تِجَٰرَةٖ تُنجِيكُم مِّنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ ﴿١٠﴾ ﴾الصف.

2- **خوای زاناو توانا ڕایگەیاندوە،کە سەرجەم کاروباری مسوڵمانان، چ کۆمەڵ ﴿جماعة﴾بن،چ کۆمەلگا ﴿مجتمع﴾، چ دەوڵەت، پێویستە بە پرسو ڕا بەیەکدی کردنو، ڕاوێژی نێوان خۆیان بێ، چونکە خوای کاربەجێ لەباسی خەسڵەتە سەرەکییەکانی مسوڵماناندا، کاروبار**

بەڕاوێژ بەڕێوەبردنی بڕوادارانی، کردۆتە خەسڵەتێکی سەرەکییانو، خستووشیەتە نێوان نوێژو سامان بەخشینەوە ﴿الصلاة والإنفاق﴾ کە دیارە نوێژ پایەی مەعنەویی مسوڵمانەتییو،ماڵو سامان بەخشین پایەی ماددییو ئابوورییەتیو، کاروبار بە ڕاوێژ بەڕێوەبردنیش،پایەی کۆمەڵایەتییو سیاسییەتی: ﴿ وَٱلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾ ﴾الشورى: ٣٨

3- وەك لە ئاڵقەی سێیەمی ئەم زنجیرەیەدا گوتمان: پێغەمبەری خوا ﷺ هەتا نوێنەرانی شاری ﴿يثرب﴾ لە هەردووك پەیمانی یەكەمو دووەمی﴿العقبة﴾دا ڕەوایەتیی﴿شرعية﴾یان بە خۆیو بەرنامەكەی نەدا، نەیتوانی قەوارە سیاسییەكەی ڕابگەیەنێ، چونكە ڕاگەیاندنی قەوارەی سیاسیی لە ئیسلامدا، وێڕایی ڕەوایەتیی ئاسمانییو خوایی، پەكی لەسەر ڕەوایەتیی زەمینییو خەڵكییش كەوتوە، چونكە مادام لە ئەسڵدا، قەوارە سیاسییەكە بۆ خزمەتكردنی خەڵكە، دەبێ خۆیان بڕیاری لەسەر بدەنو پێی ڕازی بن.

4- لە ﴿صحيح البخاري﴾دا هاتوە كە﴿عمر بن الخطاب﴾"خوا لێی ڕازی بێ" لەبارەی بەیعەتی خەلیفایەتیی پێدرانەوە بەكەسێك، بەبێ ڕاوێژكردن بە مسوڵمانان، گوتوویەتی: {فَمَنْ بَايَعَ رَجُلاً عَلَى غَيْرِ مَشُورَةٍ مِنْ الْمُسْلِمِينَ، فَلا يُتَابَعُ هُوَ وَلا

الَّذِي بَايَعَهُ تَغِرَّةً أَنْ يُقْتَلا}[16] ، واتە: ئنجا هەر كەس بەيعەتی ﴿خەلیفایەتیی﴾ بەپیاوێكدا بەبێ ڕاوێژكردن بە مسوڵمانان، با كەس شوێنی نەكەوێ‌و، دڵنیا نەبێ كە خۆشیی‌و ئەوەش كە بەیعەتی پێداوە، نەكوژرێن!

كەواتە:هەر قەوارەیەكی سیاسیی بە ناوی ئیسلامەوە دابمەزرێ،بەبێ ڕاوێژكردن بە مسوڵمانان‌و ڕەزامەندییان،بە قەوارەیەكی ناشەرعیی‌و نەزۆك‌و بێ خێر دادەنرێ، هەرناوونیشانێكی هەبێ!

دووەم: دەوڵەتی خیلافەت، لەسەردەمی چوار خەلیفە ڕاشیدەكاندا، "خوالێیان ڕازی بێ" ئەم حەوت تایبەتمەندییانەی هەبوون:

1 – ﴿خليفة﴾ كەسێكی خاوەن كەسایەتیی‌و ناودارو ناسراوی نێو مسوڵمانان بووەو، مسوڵمانان لە نێو خۆیاندا پێیان باشترین بووە، لەڕووی دینداریی‌و دنیادارییەوە، بێگومان هەركام لە: ﴿أبو بكر وعمر وعثمان و علي﴾ "خوا لێیان ڕازی بێ" بەو شێوەیە بوون.

2 – سەرجەم مسوڵمانان بە گشتیی‌و بەتایبەت قسە ڕۆیشتووان‌و گوێ لێگیراوانیان، پاش ڕاوێژكردن‌و گفتوگۆو تاووتوێی زۆر، خەلیفەیان هەڵدەبژارد، ئەوەش لە هەڵبژاردنی هەركام لە:﴿أبو بكر و عمر و عثمان و علي﴾دا زۆر ڕوونە، وە ﴿عمر﴾یش

---

16 أخْرَجَهُ البُخَارِيُّ برقم: (6830).

﴿أبو بكر﴾ تەنیا پێشنیار ﴿إقتراح﴾ی کردبوو، وە مسوڵمانانیش پێیان پەسند بوو، ئەگەرنا وەك ﴿ابن تیمیة﴾ گوتوویەتی، ئەگەر مسوڵمانان پێی ڕازی نەبووبانو بەیعەتیان پێ نەکردبایە، تەنیا بە پێشنیارەکەی ﴿أبو بكر﴾ نەدەبوو بە حوکمڕانی مسوڵمانان[17].

ئەمەش دەقی قسەکەیەتی: ﴿وكذلك عمر صار إماماً، لما بايَعوه وأطاعوه، ولو قُدِّرَ أنهَّم لم يُنَفِّذوا عَهْدَ أبي بكرٍ في عمر لم يَصِرْ إماماً..﴾ شایانی باسیشە کتێبی: (المُنْتَقى..) کورتکراوە ﴿مختصر﴾ ی ﴿مناهج السنة النبوية﴾ی ﴿ابن تیمیة﴾ یە، کە ﴿الحافظ الذهبي﴾ ئامادەی کردوە.

3 – ڕاوێژکردنو لێکۆڵینەوە لە بارەی هەڵبژاردنی خەلیفەوە، لە کەشو هەوایەکی ئازادو سەربەستدا بووەو، هیچ کەس پەنای نەبردۆتە بەر هەڕەشەو گوڕەشەو چاو سوورکردنەوە، چ جای کوشتنو بڕین!

4 – حوکمی خیلافەت مایەی یەکڕیزیو تەبایی مسوڵمانانو، خێرو خۆشییو عیززەتو هەیبەتیان بوو، نەك کێشەو ئاژاوەو کوشتارو خوێنڕێژیی، جگە لە کێشەی نێوان خەلیفەی

17 المنتقى من مناهج الإعتدال، في نقض كلام أهل الرفض والإعتزال: ص62.

چوارەم﴿علي﴾و نەیارەکانی، کە بێگومـان دەسـتی پیسی ناحـەزانی ئـــاژاوەگێڕ، وێـــڕای سنوورشـــکێنیی‌و یـــاخییبوونی﴿معاويـــة﴾و لایەنگرانی، کە پێغەمبـەری خـوا ﷺ بـە ﴿الفئـة الباغيـة﴾ کۆمـەڵی یاخییبوان، ناوی بردوون: ﴿تقتل عماراً الفئـة الباغيـة﴾رواه مسلم: 7253، واتـــە: پێـــڕی یاخییـــان عـــەممار دەکـــوژن، کـــە دیـــارە ﴿عمار﴾یش لە جەنگی ﴿صِفِّين﴾دا لەلایەن سوپای ﴿معاوية﴾ەوە کوژرا، وە سەر کێڵ تێگەیشتنی ﴿خوارج﴾، ڕۆڵـی کاریگـەری هـەبوو لەو ئاژاوەیەدا، کە خەلیفە تێیدا بێ خەتابوو.

5 - ئەو کاتە سەرجەم مسوڵمانان بەخۆشـحاڵییەوە، لـە بـن چـەتری خیلافەتـدا حەوابوونـەوەو، سـێبەری قـەوارە سیاسـییەکە، تێکـڕای مسوڵمانانی گرتبووەوە.

6 – خیلافـەتی ڕاشـیدە بەڕاسـتیی‌و بـەکردەوە، لەسـەر ڕێبـازی پێغەمبەرایـەتیی﴿علـی منهـاج النبـوة﴾بـوو، لـە هـەموو ڕوویێکـەوە، بەتایبـەت لـەڕووی مامەڵـەکردن لەگـەڵ نامسـوڵمانانی هاووڵاتییـداو، وەك چـــۆن پێغەمبـــەری خـــوا ﷺ: بـــەزەیی خـــوا بـــوو بـــۆ جیهانییان﴿رحمـة للعـالمين﴾، خەلیفـە ڕاشیدەکانیشی وا بـوون، وە لە مافەکانی هاووڵاتێتییدا، جیاوازییان بـە مسوڵمان‌و نامسوڵمان نـە دەکردو، بـە پێـی فـەرموودەی پێغەمبـەر ﷺ: ﴿لهـم مـا للمسلمين،

وعليهم ما على المسلمين﴾، واتـه: مسوڵمانان چ مافێكیـان هەیـە، ئـــەوانیش هەیانـــەو، چ ئـــەركێك لەســـەر مســـوڵمانانە، لەســـەر ئەوانیشە[18].

7- لەو دەوڵەتەدا كە بە ﴿الخلافة الراشدة﴾ناسراوە، ئامـانجو بـەها بەرزە شـەرعییەكانی وەك: دادگـەریی، یەكسانیی، ئـازادیی، ئـارامیی‌و ئاسـاییش، بەختـــەوەریی، گەشـــەكردن‌و بـــەرەو پێشچـــوونی ژیـــان‌و گـوزەران، هەرچـــی زیـــاتر بڵاوبوونـــەوەی زانیـــاریی‌و زانســـت، زیـــاتر چەسـپانی ئاكـارو ڕەوشـتی پەسـند، وێـڕای زیـاتر لـە خـواو ئیسلام نیزیـك بوونـــەوەی خـــەڵك‌و جـــەماوەر، هاتبوونـــە دی‌و، وەك مـــانگی چواردە دەدرەوشانەوە.

ئنجـــا دیـــارە قەوارەیـــەكی سیاســـیی نـــاو لـــە خـــۆی بنـــێ﴿دولـــة الخلافـة﴾دەبـێ هەوڵبـدات، ئـەو حـەوت تایبەتمەندییـەی كـەم‌و زۆر تێدابن، بۆ ئەوەی تەنیا ناوی بێ نێوەڕۆك شیعاری بێ كردارنەبێ!.

سێیەم: هیچ دەقێكی قوڕئـان‌و سوننەت نیە كەلە سەر مسوڵمانانی پێویست بكات، هەركات قەوارەی سیاسییان دامەزراند، لـەڕووی فـۆڕم‌و ناو ونیشانەوە، كۆپـی خیلافەتی ڕاشیدە بكەنەوە:

---

18 الوثائق السياسية محمد حميد الله، ص188، (نسختان مكتوب النبي ﷺ الى النجران).

دیـاره هۆكـاری مـولزەم نـەكرانی مسـوڵمانانیش، بـە دووبـارەو كـۆپی ﴿إستنسـاخ﴾ كردنـەوەی ئـەو شـێوازە حوكمڕانییـەی ئـەو ڕۆژگـارە، لـەڕووی فـۆڕمو شـێوەوناو و نیشـانەوە -نـەك لـەڕووی نێوەڕۆكـەوە- ئەوەیــە كــە بــواری حــوكمڕانیی، لەبازنــەی هــەڵسو كەوتــەكان ﴿المعـاملات﴾ دایــە، كــە بناغــە تێیــدا دەســتكراوەییو ڕەواییــە، بەپێچـەوانەی بـواری خواپەرسـتییەكان ﴿العبـادات﴾ەوە، كەبناغــە تێیــدا پابەنــد بوونــە بــە دەقەكانــەوە، وەك زانایــان لــەو بــارەوە گوتوویانە: ﴿الأصْلُ فِي العِبَادَاتِ الحَظْرُ إلاّ مَا وَرَدَ عَنِ الشّـارِع تَشريعهُ، وَالأصْلَ فِي العِبَادَاتِ الإبَاحَـة، إلاّ مَـا وَرَدَ عَنِ الشّـارِع تَحْرِيمُهُ﴾[19] هەربۆیەش دەبیـنین لـە هەنـدێك وردەكارییدا،شـێوازی هەركام لە چوار خەلیفە ڕاشـیدەكانیش،لە هـی ئـەوانی دیكـە جیـاواز بـووە، بـە هـۆی گـۆڕانی هـەلو مـەرجو عـورفو عـادەتی سیاسـیو كۆمەڵایەتیی كۆمەڵگایەكانەوە.

بەڵێ، بێگومـان مسـوڵمانان لەسـەریان فەرزە،كـە هـەوڵی دامەزرانـدنی قەوارەی سیاسیی بـدەن، تـاكو بتـوانن یاسـاكانی شـەریعەت هـەموویان پیادە بكەن.

---

19 أصول الفقه المهمة، عبدالرحمان بن ناصر السعدي. ص105-106.

وەئەوە لەسەر مسوڵمانان فەڕزە -وەك لە بەرگی یەكەمی﴿ئیسلامو دەوڵەتداریی﴾دا بە درێژیی باسمان كردوە- كە هەركات سێبەری دەوڵەتی خۆیانیان، بەسەرەوە نەما، هەوڵبدەن بنیاتی بنێینەوەو، هیچ كات بێ قەوارەو دەسەڵات نەبن، بەڵام بێگومان پابەند﴿مُلْزَم﴾كردنی مسوڵمانان بەیەك شێوازو ئەزموونی حوكمڕانییەوە، كە ئەویش هەرزادەی فیكرو هۆشی بەشەر بووە، جیاوازە لە پێویست بوونی هەوڵدان بۆ هەبوونی قەوارەو دەسەڵاتێكی ئیسلامیی سنووردار، یان فراوان، ئەگەر بگونجێ!

تاكە فەرموودەیەك لە بارەی خیلافەتەوە:

ئەوانەی زۆر باسی گێڕانەوەی حوكمی خیلافەت ﴿إعادة حكم الخلافة﴾ دەكەن، پشت بەم فەرموودەیە دەبەستن، كە تاكە فەرموودەیە لەو بارەوە: {عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ تَكُونُ النُّبُوَّةُ فِيكُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا، ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةٌ عَلَى مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ، فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَهَا، ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَاضًّا فَيَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا، ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا جَبْرِيَّةً فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَى مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ}[20]

20 أَخْرَجَهُ أَحْمَد برقم: (18430) تعليق شعيب الأرنؤوط: إسْنَادُهُ حَسَنٌ.

واتــــه: ئەوەنـــدەی خـــوا بیـــەوێ پێغەمبەرایـــەتیی لـــە نێوتانـــدا دەمێنێتـــەوە، دوایـــی هـــەرکات ویســـتی لا یبـــەرێ، لای دەبـــات، ئنجـــا جێنشینایەتیی دەبێ بـە پێـی ڕێبـازی پێغەمبەرایـەتیی، وەهـەتا خـوا بیـەوێ دەمێنێتـەوە، ئنجا هـەرکات خـوا ویسـتی لایبـەرێ، لایـدەبات، ئنجا حـوکمڕانێتیی سـتەمکارانە دەبـێو بـەردەوام دەبـێ، تـاکو خـوا بیەوێ دەوام بکات، پاشان هـەرکات ویسـتی لای ببـات، لایـدەبات، ئنجا حوکمڕانێتیی خۆسپێنەرانە دەبێ، وە هەتا خوا بیـەوێ دەوام دەکـات، پاشان هەر کات ویسـتی لای ببـات، لایـدەبات، دوایـی خیلافـەت دەبـێ لەسەر ڕێبازی پێغەمبەرایەتیی.

شـایانی باسیشـە ئـەم فەرموودەیـە زانایـانی فـەرموودەناس مشـتو مڕیان لە بارەی سەنەدەکەیەوە هەیەو، ئەو پەڕەکەی بە جۆری بـاش ﴿حسن﴾ی دادەنـێنو، بـەوجۆرە فەرموودانـەش حـوکمێکی گـەورەو گرانـی وەك سیسـتەمی خیلافـەت -کـە پابەندکـەر ﴿مُلْزِم﴾ بـێ بـۆ مسـوڵمانان، لـە هـەموو ڕۆژگارەکانـدا- ناچەسـپێ.ئەوە لەلایەکـەوەو لەلایـەکی دیکەشـەوە: ئـەو دەقـە هـیچ فـەرمانێکی تێـدا نیـە بـۆ مسوڵمانانو، تەنیا هەواڵدان ﴿إخبار﴾ە بە داهاتوو.

ئنجا لەڕاسـتییدا ئەگـەر وەك واقیعـیش تەماشـای جیهـانی ئیسـلامیی بکەین، بە هەموو دەوڵەتو قەوارە سیاسییەکانیەوە، دڵنیا دەبـین کـە

ئەگـەر بویسـترێ سـەرجەم مسـوڵمانان لەیـەك قـەوارەی سیاسـییدا کۆببنـەوە، دەبـێ بـیر لـە سیسـتەمی کۆنفیـدڕاڵیی یـان فیـدڕاڵیی بکرێتەوە، کە زۆر شێوەی سیستەمی ویلایەتەکان ﴿نظام الولايات﴾ دەکات، کە کاتی خۆی دەوڵەتی ئیسلامیی لە هەر پێنج چاخەکانی: ﴿پێغەمبـەری خـوا ﷺ و، خەلیفـە ڕاشـیدەکانو، ئومەوییـەکانو، عەبباسـییەکانو عوسمانییـەکان﴾ دا پـێی بـەڕێوە چـووەو، شـتێکی نـامۆ ﴿غريب﴾نیـە بـەکلتوورو ئـەزموونی ئیسـلامیی، لـە بـواری حوکمڕانییدا.

چوارەم: قەوارەکەی (داعش) نە دەوڵەتی ئیسلامییە نە خیلافەت:

لەبەر ڕۆشنایی ی ئەوەدا کەلە سێ خاڵی پێشوودا، ڕابرد، دەڵێین:

ئـەو قـەوارە سیاسـییەی کـە ڕێکخـراوی﴿الدولـة الإسـلاميةُ﴾ناسـراو بـە ﴿داعش﴾ ڕایگەیانـدوە، بـەناوی دەوڵـەتی خیلافەتـەوە، هـیچ ڕەوایەتییـەکی نیـەو، لەگـەڵ بنەمایـەکانی شەریعەتدا تێکگیراو و نەگونجاوە، چونکە:

یـەك: نـەك هـەر پـرسو ڕاوێـژیان بـە تێکـڕای مسـوڵمانانو مشـوور خۆرانیـان نـەکردوە، بـەڵکو تەنانـەت ڕاوێـژیان بـەو خەڵکە کەمـەش

نەكردوە، كە قەوارە سياسييەكەيانيان لەسەر سەر زەمينەكەيان، لە سورياو عێراقدا، بنيات ناوە!

دوو: قەوارەكەيان هيچ كام لەو حەوت تايبەتمەندييەى كە لە دەوڵەتى خيلافەتى ڕاشيدە هەبوون، بوونيان نيە:

1- ﴿أبو بكر البغدادي﴾ بابايەكى نەناسراوەو، هەتا ئێستا هيچ كەسايەتييەكى ئيسلاميىو زانايەكى متمانە پێكراوو موعتەبەر، نەك هەر پشتگيرى، بگرە تەنانەت ستايشيشى نەكردوە! يانى: پێشينەيەكى واى نيە واى لێبكات شايستەى ئيدديعايەكى وا گەورە بێ، بۆ ناسينى زياتريشى واباشە سەرنجى كتێبى﴿الدولة الإسلامية بين الحقيقة والوهم﴾ى ﴿أبي عبدالله محمد المنصور﴾بدرێ، كە نووسەرەكەى مامۆستاى (أبو بكر البغدادي﴾بووەو لە نيزيكەوە دەيناسێ.

2- ئەو ڕێكخراوە-كە ئەو پەڕەكەى چەند هەزار كەسێكن -بێجگە لە خۆيان ڕاوێژيان بە هيچ كەس نەكردوە بۆ كارەكەيان﴿دانانى خەليفە!﴾، ئنجا لە حاڵێكدا كە ژمارەى تێكڕاى مسوڵمانان لەم ڕۆژگارەدا، لە مليارو نيوێك زياترە، ئايا ڕێژە ﴿نسبة﴾ى ئەندامو لايەنگرانى ئەو ڕێكخراوە ﴿داعش﴾لە نێو ئەو هەزارو پێنج سەد مليۆن ﴿1,500,000,000﴾دا،سەدا چەندەو، بە چ حەقێك، بەبێ

ئاگاداریی‌و ڕاوێژو ڕەزامەندییان،حوكمڕان‌و خەلیفـەیان بـۆ دادەنـێن، ئەویش بابایەكی نەناسراو؟!!

3 - دانـانی ئـەو بـەناو خەلیفەیـە، نـەك هـەر لـە كـەش‌و هەوایـەكی ئازادو سەربەستدا نەبووە، بەڵكو لە كەش‌و هەوایـەكی پـڕ هەڕەشـەو گوڕەشە -بگرە كوشتن‌و بـڕین‌و شـێوازی ئەمنییانـە-ی وا دا بـووە، كـە هیچ جیاوازیی لەگەڵ هی ڕژێمە تاكڕەو و دیكتاتۆرەكاندا نەبووە.

4 - ئــەو قەوارەسیاســییە، نــەك هــەر مایــەی تــەبایی‌و یــەكڕیزیی مسوڵمانانی ژێر ڕكێفـی نـەبووە، چ لـە سـووریاو چ لـە عێـراق، بـەڵكو هۆكاری كوشتارێكی نێوخۆیی زۆرو، ئاژاوەو ئاڵۆزییەكی بێڕەزا بـوو، كە ئێستاش بەردەوامە!

5 – وەك پێشــتریش باسمــان كــرد: ئــەو قەوارەیــەو ئــەو بــەناو خیلافەتـە، نـەك هـەر سـەرجەم مسـوڵمانانی لـە ژێـر سـایەی خۆیـدا نەحەواندۆتەوە بە خۆشحاڵییەوە، بەڵكو لەسەر سەر زەمینێكی لێك دابـڕاو و پچـڕ پچـڕی بەشـێك لـە سـووریاو عێراقـدا، چـەند ملیـۆن كەسێكی بەزۆر خستۆتە ژێـر ڕكێفـی خۆیـەوە، كـە زۆربـەی هـەرە زۆری ئەو خەڵكە، نەك هەر ناڕازی، بگـرە زۆریـش بێـزارو نیگـەران‌و ناڕەحەتن!

6- ئەوقەوارەسیاسییە،نەك وەك دەوڵەتی خیلافەتی ڕاشیدە، نەیتوانیوە، نامسوڵمانان بەڕێزوحورمەتو خۆشحاڵییەوە لەژێر سایەی خۆیدا بحەوێنێتەوە، بگرە نەیتوانیوە مسوڵمانانیش بحەوێنێتەوەو، بەنسبەت نامسوڵمانانیش،لە یەزیدیی و نەصرانییەکان،لە دنیادا دەنگی دایەوە،چییان پێکرا:لە کوشتنو بەکۆیلەکردنو دەرکرانو.... هتد!

8- ئەو قەوارە بەناو دەوڵەتی خیلافەتەی﴿داعش﴾نەك هەر بە هاو ئامانجە بەرزەکانی وەك: دادگەریی‌و ئازادیی‌و یەکسانیی‌و ئارامیی‌و ئاساییش‌و بە ختەوەریی‌و گەشەکردن‌و ئاوەدانیی‌و...هتدی نەهێناونە دی، بگرە ڕاست پێچەوانەی ئەوەی بەدیاریی بۆ خەڵکی ژێر ڕکێفی خۆی هێناوەو، ئەگەر بڵێین: ئەندامانی﴿داعش﴾ لە جیاتی ژیانو ئاوەدانیی، پڕۆژەی مەرگو وێرانییان پێیەو، لە جیاتی واقیعی ئێستا، لە مێژوودا دەژین، شتێکی ڕاستو بە جێمان گوتوە.

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ئاڵقەی هەشتەم

کوشتنی بەناهەقی مسوڵمانان و نامسوڵمانان، دوای شیرك، گەورەترین تاوانە

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

یـەکێك لـە ڕەفتـارە هـەرە خـراپو دژ بەشـەریعەتەکانی گرووپـە پەڕگیرەکان﴿المجموعـات المتطرفة﴾بەتایبـەت﴿داعش﴾ بریتیـە لـە کوشـتنو بـڕینو بەزانـدنی هـەموو سـنوورەکان،لەپەنابردنەبەر ترسـاندنو تۆقانـدنو دڵڕەقییـدا،چ بەرانبـەر بـە نامسـوڵمانانو، چ بەرانبـەر بـە مسـوڵمانانو،بگرە ئـەو گرووپـە ئیسـلامییانەش کەلـە پێش واندا،دژی ستەمو دەسـتدرێژیی ڕژێمـەکان، چـەکیان هـەڵگرتوە! ئنجا ئایا ئەو ڕەفتارە لە تەرازووی شەریعەتدا چۆنە؟

با سەرنج بدەین:

یەکەم: چەند ئایەتێکی قورئان لە بارەی گەورەیی تاوانی کوشتنی بە ناهەقەوە:

1- ﴿ مِنۡ أَجۡلِ ذَٰلِكَ كَتَبۡنَا عَلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ أَنَّهُۥ مَن قَتَلَ نَفۡسَۢا بِغَيۡرِ نَفۡسٍ أَوۡ فَسَادٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ ٱلنَّاسَ جَمِيعٗا وَمَنۡ أَحۡيَاهَا فَكَأَنَّمَآ أَحۡيَا ٱلنَّاسَ جَمِيعٗاۚ .....﴿٣٢﴾ ﴾المائدة. **واتـه: لەبـەر ئـەوە ﴿کـە ڕابـرد﴾ لەسـەر بـەنی ئیسـڕائیلمان نووسـی کـە: هـەر کەسـێك کەسێك بکوژێ، بێئەوەی کەسی کوشتبێ، یان ئاژاوەگێڕیی لە زەوییدا کردبێ، وەك ئـەوە وایـە تێکـڕای خـەڵکی کوشـتبێ، وە هـەر کەسـێك کەسـێك بژیەنێتـەوە ﴿لـە مـەرگ دەربـازی بکـات﴾ وەك ئـەوە وایـە، تێکڕای خەڵکی زیندوو کردبێتەوە ﴿لە مەرگ قوتاری کردبن﴾.**

2- ﴿ وَمَن يَقۡتُلۡ مُؤۡمِنٗا مُّتَعَمِّدٗا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَٰلِدٗا فِيهَا وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمٗا ﴿٩٣﴾ ﴾النساء.

واتـە: وە هـەر کەسـێك بـە ئانقەسـت بڕواداڕێـك بکـوژێ، ئـەوە سزایەکەی دۆزەخە، بـە هەمیشـەیی تێیـدا دەمێنێتـەوە، وە خـوا لێـی تووڕە بووەو نەفرینی لێکردوە، وە ئازارێکی مەزنی بۆ داناوە.

دووەم: چەند فەرمایشتێکی پێغەمبەری خاتـەم ﷺ لـەبارەی کوشـتنی بە ناهەقەوە:

1- {أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ اَلنَّاسِ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ فِي اَلدِّمَاءِ}[21]

واته: یەکەم شتێك کە لە ڕۆژی قیامەتدا، لە نێوان خەڵکدا دادوەریی لە بارەوە دەکرێ، خوێنەکانن.

2- {فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ، وَأَمْوَالَكُمْ، وَأَعْرَاضَكُمْ حَرَامٌ عَلَيْكُمْ، كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا إِلَى يَوْمِ تَلْقَوْنَهُ، ثُمَّ قَالَ: اللهمَّ هَلْ بَلَّغْتُ؟ يُبَلِّغُ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ}.[22]

واتە: ... دەجا خوێنەکانتان و سامانەکانتان و ئابڕوو و ناموسەکانتان (واتە: هی هەندێکتان لە هەندێکتان) قەدەغەن، وەك قەدەغەبوونی ئەمڕۆژەتان (کە ڕۆژی جومعە بوو لە عەرەفە، لە حەجی ماڵئاواییدا) لەم مانگەتاندا، وە ئێوە بە پەروەردگارتان دەگەنەوەو، لەبارەی کردەوەکانتانەوە لێتان دەپرسێتەوە، دەجا دوای من کافر مەبنەوە -یان گومڕا مەبنەوە- کە هەندێکتان لە گەردنی هەندێکتان بدەن! ئاگاداربن! با ئەوەی لێرە ئامادەیە، (ئەم قسانەم) بەو کەسە بگەیەنێ کە لێرە ئامادە نیە.

---

21 أَخْرَجَهُ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ برقم: (27948)، وَأَحْمَد برقم: (3674)، وَالبُخَارِيُّ برقم: (6471)، وَالنَّسَائِيُّ في "الكبرى" برقم: (3455)، وَابْنُ مَاجَهْ برقم: (2615).

22) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ: البُخَارِيُّ برقم: (7447)، وَمُسْلِمٌ برقم: (4359).

3- {لَـنْ يَـزَالَ الْمُـؤْمِنُ فـي فُسْـحَةٍ مِـنْ دِينِـهِ، مَـا لَـمْ يُصِـبْ دَمَـاً حَرَامَاً}[23]

واته: بڕوادار له دینداریيەكەیدا هەر له فراوانیی دایه، مادام خوێنی ناهەقی نەڕشتبێ.

4- {إِنْ أَخوفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ، رَجُلاً قَرَأَ الْقُرْآنَ حَتَّى إِذَا رُئِيَتْ بَهْجَتُهُ عَلَيْهِ وكَانَ رِدْءاً لِلإِسْلاَمِ، انْسَلَخَ مِنْهُ وَنَبَذَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ وَسَعَى عَلَى جاره بِالسَّيْفِ وَرَمَاهُ بِالشِّرْكِ، قَالَ: قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللهِ، أَيُّهُمَا أَوْلَى بِالشِّرْكِ الْمَرْمِيُّ أَوِ الرَّامِي؟ قَالَ: بَلِ الرَّامِي}[24].

واته: ئەوەی له هەموو شتێك زیاتر مەترسییم لێی هەیە بۆتان: پیاوێكه قورئانی خوێندوه، هەتا كاتێك جوانییەكەی پێیەوه بینراو، پشتیوان بوو بۆ ئیسلام، له خۆی دارنیو فڕێی دایه پاش پشتی، وه شمشێری له دراوسێیەكەی دەستدایەو، تۆمەتباری كرد به شیرك، گوتم (واته: حذیفة) ئەی پێغەمبەری خوا! ئایا كامیان له پێشترە له شیرك، تۆمەتباركار، یان تۆمەتباركراو؟ فەرمووی: بەڵكو تۆمەتباركار.

23) أَخْرَجَهُ البُخَارِيُّ برقم: (6862)،

24) أَخْرَجَهُ ابْنُ حِبَّانَ برقم: (81)، وَصَحَّحَهُ الألباني في "السلسلة الصحيحة" رقم: (3201).

5- {لا يَحُولَنَّ بَيْنَ أَحَدِكُمْ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ "وَهُوَ يَراهَا" مِلْءُ كَفٍّ مِنْ دَمِ مُسْلِمٍ أَهْرَاقَهُ ظُلْمَاً}[25] **واته: با لویچێك خوێن، كە یەكێكتان بە ناهەق لە مسوڵمانێكی دەڕێژێ، ڕێی چوونە بە هەشتی لێنەگرێ، لە حاڵێكدا كە دەیبینێ..**

6- {لَزَوَالُ الدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللهِ مِنْ قَتْلِ مُؤْمِنٍ بِغَيْرِ حَقٍّ}[26]

واتە: تێكچوونی دنیا لەلای خوا كەمترە، لەكوشتنی مرۆڤێكی مسوڵمان بە ناهەق.

7- {مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلاحَ فَلَيْسَ مِنَّا}[27]

واتە: هەر كەسێك چەكمان لە دژی هەڵبگرێ، لە ئێمە نیە.

هەڵبەتە هەر كەسێكیش بەڕاستیی بڕوای بەو ئایەتانەی قورئانو فەرمایشتانەی پێغەمبەری خوا ﷺ هەبێ، هەرگیز دەستی ناچێتە ڕشتنی خوێنی هیچ كەسێك- بە ناهەق- چ مسوڵمان بێ،چ نامسوڵمان، چونكە ئەگەر هەندێك لە ئایەتو فەرمایشتەكان باسی بڕواداران‌و مسوڵمانان دەكەن،هەندێكی دیكەیان بە گشتی باسی نەفس (نفس)و خوێن (دم)ی مرۆڤەكان دەكەن!

---

25) أَخْرَجَهُ الطبراني في "الكبير" برقم: (1661) . قال الهيثمي: رجاله موثقون .

26) أَخْرَجَهُ التِّرمِذِيّ برقم: (1395)، وَابْنُ مَاجَهْ برقم: (2619)، وَصَحَّحَهُ الألباني.

27) أَخْرَجَهُ البُخَارِيُّ برقم: (6660)، وَمُسْلِمٌ برقم: (100)، وَالتِّرمِذيُّ برقم: (1459)، وَابْنُ مَاجَهْ برقم: (2577).

سەربڕینی مرۆڤ لەم ڕۆژگارەدا، ڕەفتارێکی نا شەرعییە:

یەکێك لەو کردارو ڕەفتارە زەق و ڕەق و سڵەمێنەرەوانەی ڕێکخراوی (داعش) کە بەهۆیانەوە ناوی خۆی بە خراپە زڕاند لە دنیادا، بریتی بوو لە سەربڕینی خەڵك، ئنجا ئایا ئەو ڕەفتارە لەم ڕۆژگارەدا، دروست (جائز)ە یان نا؟!

له وەڵامدا دەڵێین: نەخێر دروست نیە، چونکە:

یەکەم: لە چەندان فەرمایشتی پێغەمبەر ﷺ و شوێنەوار (أثر)ی زانایاندا هاتوە، کە ئەتك کردن ﴿مُثْلَةَ﴾ی جەستەی کوژراوان و شێواندنیان، قەدەغەیەو دروست نیە، بۆ وێنە:

1- {أغْزُوا, وَلاَ تَغُلُّوا, وَلاَ تَغْدُرُوا, وَلاَ تُمَثِّلُوا}[28]

واتە: جەنگ بکەن (لە ڕێی خوادا)، وە دزیی لە دەستکەوت مەکەن و، پەیمان مەشکێنن و، جەستەی کوژراوان ئەتك مەکەن و مەشێوێنن.

2- {أعَفُّ النَّاسِ قِتْلَةً: أهْلُ الإيمان}[29]

---

28) أَخْرَجَهُ أَحْمَد برقم: (22978)، وَمُسْلِمٌ برقم: (1731)، وَأَبُو دَاوُدَ برقم: (2612)، وَالتِّرمِذِيُّ برقم: (1408)، وَابْنُ مَاجَهْ برقم: (2858).

واته: خاوەن بڕوایان لە هەموو کەس دەستپاکترن لە کوشتندا.

3- {عَنْ عُقْبَةَ بن عَامر أَنَّهُ قَدِمَ عَلَى أَبي بَكْرٍ الصّديق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ بَرَأْس البَطْرِيق، فَأَنْكَرَ ذَلِكَ، فَقَالَ: يَا خَلِيفَةَ رَسُول الله! إِنَّهُمْ يَفْعَلُونَ ذَلِكَ بنَا! قَالَ: أَفَاسْتِنَانٌ بِفَارِسَ وَالرُّومِ؟! لاَ يُحْمَلُ إلَيَّ رَأْسٌ فَإِنَّمَا يَكْفِي الْكِتَابُ وَالْخَبَرُ} [30]

واته: عوقبەی کوڕی عامیر دەڵێ کە: بەسەری بەتریکەوە (پێشەوایەکی نەصرانییەکان بووە) چۆتە لای (أبوبكر الصديق) ئەویش ڕەخنەی لەوکارە گرتوە، ئەویش گوتوویەتی: ئەی جێنشینی پێغەمبەری خوا! ئەوان ئەو ڕەفتارەمان لەگەڵ دەکەن! ئەویش فەرمووی: ئنجا ئایا چاو لە فارس و ڕۆم دەکەن؟! لەمەودوا هیچ سەرێکم بۆ مەهێنن، نامەوهەواڵ ناردن بەسە.

دووەم: ئنجا ئەگەر یەکێکیش بڵێ: ئەدی بۆچی کاتی خۆی هاوەڵان ﴿أصحاب﴾ "خوا لێیان ڕازی بێ" خەڵکیان سەربڕیوە، وە خواش لە قورئانێدا باسی سەربڕین دەکات: ﴿...فَضَرْبَ الرِّقاب...﴾محمد: 4؟! لە وەڵامدا دەڵێین: کاتی خۆی ئاسانترین شێوازی کوشتن، بریتی بووە لە سەربڕین ﴿ذبح﴾ چونکە چەکی ئەو کاتە بە زۆریی شمشێر

---

29 أَخْرَجَهُ أَحْمَد برقم: (3729) تعليق شعيب الأرنؤوط: حسن. وَأَخْرَجَهُ أَيْضاً: أَبُو دَاوُدَ برقم: (2666)، وَابْنُ مَاجَهْ برقم: (2682)، وَأَبُو يَعْلَى برقم: (5147).

30 أَخْرَجَهُ البَيْهَقِيّ برقم: (18131)، قال ابن حجر فى التلخيص (108/4) : إسناده صحيح.

بووه،بە شمشێریش سەر لێکردنەوەی دوژمن ئاسانترەو، زووتریش گیانی لەبەردا نامێنێ، هەر بۆیەش خوا "عزوجل" باسی سەربڕینیی کافرانی شەڕفرۆش دەکات.

سێیەم: بەڵام ئێستا بۆیە دروست نیە مسوڵمانان، دوژمنە شەڕفرۆشەکانیان سەربڕن، چونکە:

1-ئێستا بە فیشەك یان خنکاندن، یان دەرزی لێدان، ئاسانتر مرۆڤ گیانی دەردەچێ، پێغەمبەریش "ﷺ" فەرموویەتی:﴿أَعَفُّ الناس قِتْلَةً: أهلُ الإيمان﴾کەواتە: پێویستە بە چ شێوازێك مرۆڤ ئاسانتر گیانی دەربچێ، بەو شێوازە بکوژرێ.

3- مادام ئەتك کردن ﴿التمثيل﴾ قەدەغەکراوە، وە لەم ڕۆژگارەشدا بەپێی باو ﴿عرف﴾ی ئێستا، سەربڕین بە ئەتککردنو شێواندن ﴿مثلة﴾ دادەنرێ، کەواتە، نابێ ئەو شێوازە بەکاربهێنرێ، چونکە وەك پێشتریش باسمان کردوە، زانایان هەموویان لەسەر ئەوە ڕێککەوتوون، کە ئەو حوکمە شەرعییانەی،پەیوەستن بە عورفو باوی کۆمەڵگاوە، هەر کات عورفو باوەکە گۆڕا،پێویستە حوکمە شەرعییەکەش بگۆڕێ، وەك ﴿القرافي﴾ گوتوویەتی -کە پێشتریش قسەکەیمان هێناوەو ماناشمان کردوە:﴿....أن إجراءَ الأحكام التي مُدْرَكُها العوائد مع تغيُّر تلك العوائد: خلاف

الإجماع وجهالة في الدين، بل كل ما هو في الشريعة يتبع العوائد، يتغيَّرُ الحكم فيه عند تغيُّر العادة الى ما تقتضيه العادَةُ المتجدِّدةُ...﴾[31].

واته: ... كه جێ بهجێكردنی ئهو حوكمه شهرعییانهی لهسهر بناغهی نهریتو باو (عرف) بنیات نراون، لهگهڵ گۆڕانی ئهو باو و نهریتانهدا، پێچهوانهی كۆڕا (ی زانایان)نو نهزانینه له ئاییندا، بهڵكو ههرچی له شهریعهتدا پهیوهسته بهنهریتو باوهكانهوه، لهكاتی گۆڕانی نهریتو باوهكاندا، حوكمهكهشی بۆ ئهوه دهگۆڕێ كه نهریتو باوه تازهكه دهیخوازێ..

كۆتایی ئهم باسهش به قسهیهكی ﴿إبن عابدين﴾ **دێنین، كه دهڵێ:** ﴿لو تمكن من كافر حال قِيَام الحَرْب: لَيْسَ لَهُ أنْ يُمَثِّل بهِ﴾ [32]

واته: ئهگهر لهكاتی جهنگدا زهفهری به كافرێك برد، بۆی نیه جهستهی بشێوێنێ.

ههڵبهته چهمكی ئهتك كردنو جهسته شێواندن (المثلة والتمثيل)**یش، به پێی عورفو باوی كۆمهڵگاكان دهگۆڕێ، ئنجا مادام**

---

31 الإحكام في تمييز الفتاوى عن الأحكام، وتصرفات القاضي والإمام، ص218.

32 حاشية ابن عابدين، ج4 ص131.

لەم ڕۆژگارەدا (سەربڕین) بە ئەتك كردنو شێواندن (مثلة) دادەنرێ، كەواتە: ئەگەر گریمان دوژمنانی ئیسلامیش پێی هەڵسن، دروست نیە مسوڵمانان وەك كاردانەوە ﴿رد فعل﴾یش بیكەن،چ جای خۆیان دەستپێشخەربن!

كوشتنی خەڵكی مەدەنییو لاشەڕ دروست نیە :

لەو بارەوەش فەرموودەو شوێنەوار زۆرن‌و، پێش فەرموودەو شوێنەواریش، ئایەتی:﴿ وَقَٰتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ يُقَٰتِلُونَكُمۡ وَلَا تَعۡتَدُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُعۡتَدِينَ ١٩٠ ﴾البقرة.

واتە: وە لە پێناوی خوادا دژی ئەوانە بجەنگن كە لە دژتان دەجەنگن، وە دەستدرێژیی مەكەن، بێگومان خوا دەستدرێژكارانی خۆشناوێن.

بەڵێ ئەم ئایەتە موبارەكە بەڵگەیەكی ڕوونو بێ چەندو چوونە، لەسەرئەوە كە دروست نیە لە جەنگیشدا، خەڵكی لاشەڕو مەدەنیی بكوژرێ.

پێغەمبەری خواش ﷺ لەو بارەوە، ئەم دەقەی لێ گێڕراوەتەوە:

{عَنْ عَبْدِ اللهِ أَنَّ امْرَأَةً وُجِدَتْ فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللهِ ﷺ مَقْتُولَةً، فَأَنْكَرَ رَسُولُ اللهِ ﷺ قَتْلَ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ}[33]

واته: له یەكێك له جەنگەكانی پێغەمبەردا ﷺ ئافرەتێكی كوژراو بینرا، پێغەمبەری خواش ﷺ كوشتنی ئافرەتان‌و منداڵانی قەدەغەكرد.

هەروەها هەر لەو بارەوە ئەو قسەیەی خەلیفەی پێغەمبەری خوا﴿أبو بكر الصديق﴾**"خوا لێی ڕازی بێ" دێنین كە ئامۆژگاریی** ﴿يزيد بن أبي سفيان) **یەكێك له فەرماندەكانی دەكات‌و دەڵێ:** {وَإِنِّي مُوصِيكَ بِعَشْرٍ: لاَ تَقْتَلَنَّ امْرَأَةً، وَلاَ صَبِيّاً، وَلاَ كَبِيراً هَرِمًا، وَلاَ تَقْطَعَنَّ شَجَراً مُثْمِراً، وَلاَ تُخَرِّبَنَّ عَامِراً، وَلاَ تَعْقِرَنَّ شَاةً، وَلاَ بَعِيراً، إِلاَّ لِمَأْكَلَةٍ، وَلاَ تُحْرِقَنَّ نَحْلاً، وَلاَ تُغْرِقَنَّهُ، وَلاَ تَغْلُلْ، وَلاَ تَجْبُنْ }[34]

واته: من ئامۆژگارییت دەكەم بە دە (10) شتان: ئافرەت مەكوژە، هەروەها منداڵ، هەروەها پیری كەنەفت، وە درەختی بەردار مەبڕە، وە هیچ خانووێك تێك مەدە،وە مەگەر بۆ خواردن،دەنا مەڕ

33 أَخْرَجَهُ البُخَارِيُّ برقم: (3014)، وَمُسْلِمٌ برقم: (1744).

34 أَخْرَجَهُ مالك في "الموطأ" برقم: (1627) وَإِبْنُ أَبي شَيْبَة برقم: (33973)، وَالبَيْهَقِيّ فِي "الكبرى" برقم: (18612).

ســەرمەبڕە، وە دارخورمــا مــەبڕە، وە مەیســووتێنە، وە دەســتکەوت مەشارەوە،وە مەترسە.

هەڵبەتــە ئــافرەتو پیرومنــداڵ، ئەگــەر بەشــداریی جــەنگیان کــرد، حوکمی جەنگاوەرانیان هەیەو دەکوژرێن.

کەواتە:خـــــەڵکی ڕۆژنامـــــەنووس، یــــان کارمەنــــدی ڕێکخـــــراوە مەدەنییەکان،..هتد،دروست نیە بکوژرێن، بادەوڵەتو ڕژێمەکانیشیان لەحاڵەتی جەنگدا بن.

ئنجا جێی سەرسووڕمان ئەوەیە کە ڕێکخراوە پەڕگیرەکان، بە تایبەت (داعش) چەند جارێك ئەو جۆرە کەسانەیان کوشتوون، ئـەویش بـە شــێوەی ســـەربڕین،وە ســـەرەنجام وێـــڕای گوناهبـــاریی لای خـــواو قیامەت،عەیبــداریی‌و ناوبــەدبوونی دنیــاولای خەڵکیشــیان وەدەســت هێناوە!

وە بەڕاســتی شــتێکی ســەیرە، گرووپێــك بــەهۆی ســەربڕینی چــەند کەسێکەوە، ئاوا خۆی ناشیرین‌و ناوبەد بکات، لە حاڵێکدا کە دەوڵەتو ڕژێمی وا هەیە، هەزاران کەس بە شێوەیەك لە شێوەکان دەکوژێ، بـێ ئەوەی خۆی لێ بکاتە خاوەن!

ئنجا ئەوەیە کە گوتراوە:ئەوەی نەزان بە خۆی دەکات، دوژمنی ناتوانێ پێی بکات: (قد يبلغ الجاهل من نفسهِ،مالا يبلغُ منه عدوهُ).

ئاڵقەی نۆیەم

بە زۆر پەیمان وەرگرتن، عادەتو کلتووری حوکمی بنەماڵەیی ئومەوییو عەبباسییو عوسمانییەکانەو، هیچ بنەمایەکی شەرعیی نیە

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

له: به زۆر پەیمان ﴿بیعة﴾ وەرگرتن له خەڵك‌و پابەند ﴿مُلْزَم﴾ كردنیان بە گوێڕایەڵیی‌و فەرمانبەریی﴿السمع والطاعة﴾ بۆ ئاڕاستەو فەرمانەكانیان،كە بێگومان ئەوە-واتە بە زۆر ناچاركردنی خەڵك بە بەیعەتدان‌و فەرمانبەریی كردن-نەك هەر شتێكی ڕاست‌و شەرعیی نیە، بەڵكو ڕاست دژو پێچەوانەی شەریعەتە، چونكە ئیسلام ئەگەر ڕێ نەدات، خۆی وەك ئایین‌و بەرنامەیەك كە دوا پەیام‌و بەرنامەی خوایە بۆ مرۆڤایەتیی،بە زۆر لێكردن ﴿إكراه﴾ بەسەر خەڵكدا بسەپێنرێ، ئەوە چاكتر ڕێ نادات، بە هیچ كەس‌و گرووپ‌و لایەنێك، كە بە زۆر خۆی بسەپێنێ‌و، خەڵك ناچار بكات بە پەیمان پێدانی‌و گوێڕایەڵیی‌و فەرمانبەریی بۆ كردنی.

بەڵێ ئەگەر زۆر لێكردن‌و ناچاركردن ﴿إكراه وإجبار﴾ لە ئەسڵی ئاییینداو، بۆ خودی ئیسلام دروست نەبێ: ﴿ لَآ إِكۡرَاهَ فِي ٱلدِّينِۖ ﴿٢٥٦﴾ ﴾البقرة، ئەوە بێگومان بۆ كارو پرۆژەیەكی ئیسلامیی-ڕاست یان چەوت- كە ڕێكخراوو گرووپێك تەبەننیی كردوە، چاكتر دروست‌و ڕەوانیە، كەبەسەر خەڵكدا بسەپێنرێ.

وە لە ڕاستییدا ئەو بەزۆر خۆ بەسەر خەڵكدا سەپاندن‌و، پەیمانی گوێڕایەڵیی‌و فەرمانبەریی بۆ كران، لێوەرگرتنە، عادەت‌و كلتووری بنەماڵەی سەرەتا ئوممەوییی‌و پاشان عەبباسیی‌و دواتر

عوسمانییەكان بوو، كە دیارە ئەوانیش كارتێكراو ﴿متأثر﴾ بوون بە عادەتی باوی ئەوسای بنەماڵە حوكمڕانەكانی وڵاتانی دنیاو، هیچ پەیوەندییەكی كەم‌و زۆری بەئیسلامەوە نەبوو، هەر بۆیەش مسوڵمانان بەدرێژایی حوكمڕانیی ئەو سێ بنەماڵەیە (ئومەویی‌و عەبباسیی‌و عوسمانیی) چەندان شۆڕش‌و ڕاپەڕینیان لە دژیان كردوە، وەك هەوڵدان بۆ گێڕانەوەی حوكمی ڕاوێژ ﴿حكم الشورى﴾و ڕاستكردنەوەی ئەو واقیعە خوارو لارەی كە حوكمی میراتیی‌و بنەماڵەیی، هێنا بوویە ئاراوە، وە هەمیشەش زانایانی متمانە پێكراوی ئیسلام -بەپێی بۆ لوانیان- پشتگیرو هاوكاری ئەو ڕاپەڕین‌و شۆڕشانە بوون، كە بێگومان مەرجیش نیە هەموویان هەر كەسانی ڕاست‌و ساغ‌و دڵسۆز بۆ ئیسلام پێیان هەڵسابن.

شایانی باسیشە هەر لە سەرەتای دەستپێكردنی لادان ﴿إنحراف﴾ لە حوكمڕانیی ڕاوێژیی ﴿الحكمُ الشوريّ﴾یەوە لە سەردەستی ﴿معاوية بن أبي سفيان﴾ كە وەك فەرموودەی پێغەمبەری خوا ﷺ ئاماژەی پێكردوە، یەكەمین كەس بووە كە ڕێبازو شێوازی

پێغەمبەری خوای گۆڕی، وەك فەرموویەتی: {أَوَّلُ مَنْ يُغَيِّرُ سُنَّتِي: رَجُلٌ مِنْ بَنِي أُمَيَّةَ}[35]

واتە: یەکەمین کەس کە ڕێبازی من دەگۆڕێ: پیاوێکە لە (هۆزی) بەنی ئومەییە، شیخ ئەلبانییش "خوا لێی خۆشبێ" گوتوویەتی: لەوانەیە مەبەست لە فەرموودەکە گۆڕینی سیستەمی هەڵبژاردنی خەلیفە بێ (لە ڕاوێژەوە)وە، گێڕانی بێ بە میراتیی.

بەڵێ، ئنجا هەر لە سەرەتای ئەو لادانەوە، زانایان بێ دەنگ نەبوونو، بالەو بارەوە گوێ لەم دەقە بگرین: لە (صحيح تأريخ الطبري**)دا[36] دەڵێ:** {أَخْرَجَ الْبُخَارِي فِي صحيحه: كتاب التفسير- ج:4827" عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ قَالَ كَانَ مَرْوَانُ عَلَى الْحِجَازِ اسْتَعْمَلَهُ مُعَاوِيَةُ فَخَطَبَ فَجَعَلَ يَذْكُرُ يَزِيدَ بْنَ مُعَاوِيَةَ لِكَيْ يُبَايَعَ لَهُ بَعْدَ أَبِيهِ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ شَيْئًا فَقَالَ خُذُوهُ فَدَخَلَ بَيْتَ عَائِشَةَ فَلَمْ يَقْدِرُوا عليه، فَقَالَ مَرْوَانُ: إِنَّ هَذَا الَّذِي أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ: (وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَكُمَا أَتَعِدَانِنِي أن أُخرج)، فَقَالَتْ عَائِشَةُ مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ: مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِينَا شَيْئًا مِنْ الْقُرْآنِ إِلَّا أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ عُذْرِي.

---

35 أَخْرَجَهُ ابن أبي عاصم في "الأوائل " 2/7، وابن كثير في "البداية والنهاية" ج2ص243، والسيوطي في "الجامع الصغير" برقم: 284، وقال الألباني في "السلسلة الصحيحة" برقم: 1749، ص329 ،330. قلت: هذا إسناد حسن ولعل المراد بالحديث: تغيير نظام اختيار الخليفة وجعله وراثة.

36 ج4 ص111، محمد بن طاهر البرزنجي.

قلنا: والشيءُ الذي قَالهُ عبدالرحمن بن أبي بكر، هو ما بَيَّنَتْهُ رواية ابن أبي حاتم عن عبدالله بن المدينى قال: إني لفي المسجد حين خطب مروان فقال: إن الله أرى أمير المؤمنين في يزيد رأياً حسناً، وإن يَسْتَخْلِفْهُ فقد استخلف أبو بكرُ عمرَ، فقالَ عبدالرحمن بن أبي بكر: أهِرقليَّةٌ؟ إن أبا بكر والله ماجعلها في أحد من ولده، ولا أحَدٍ من أهل بيته، ولا جعلها معاوية في ولده الاّ رحمة بولده وكرامة، تفسيرابن كثيرـ سورة الأحقاف، آية: 17}.

واته: ﴿يوسف﴾ى كوڕى ﴿ماهك﴾ گوتوويەتى: موعاويە مەڕوانى لەسەر حيجاز كردبووە حوكمڕان، ئنجا ﴿مەڕوان﴾ وتارى داو باسى يەزيدى كوڕى موعاويەى كرد، تاكو دواى مردنى بابى پەيمانى بۆ وەربگرێ: ﴿عبدالرحمن﴾ كوڕى ﴿أبوبكر﴾يش شتێكى گوت، ﴿مەڕوان﴾ گوتى: بيگرن، ئەويش چووە ماڵى عائيشەوەو نەيانتوانى بيگرن.

ئنجا مەڕوان گوتى: ئەمە ئەو كەسەيە كە خوا ئەوەى لە بارەوە ناردۆتە خوارێ:

{وە ئەو كەسەى كە بە بابو دايكى خۆى گوت: ئۆف بۆ ئێوە! ئايا گفتم پێدەدەن كە ﴿پاش مردنم﴾ لە زەوى بهێنرێمەوە دەرێ؟}

عائیشەش لە پشت پەردەوە گوتی: خوا جگە لە پاكیی‌و بێ گوناهیی من، هیچی لە قورئاندا لە بارەی ئێمەوە نەناردۆتە خوارێ.

گوتمان: ئەو شتەش كە ﴿عبدالرحمن﴾ی كوڕی ئەبو بكر گوتوویەتی، ئەوەیە كە ڕیوایەتەكەی ﴿إبن أبي حاتم﴾ لە ﴿عبدالله بن المديني﴾یەوە هێناویەتی، گوتوویەتی: ئێمە لە مزگەوتێ بووین، كاتێك مەڕوان وتاریداو گوتی: خوا لە بارەی یەزیدەوە، ڕایەكی باشی پێشانی فەرماندەی بڕواداران داوە، وە ئەگەر بیشیكاتە جێنشین، ئەوە ئەبوبەكریش عومەری كردۆتە جێنشین، ﴿عبدالرحمن﴾ی كوڕی ئەبوبەكریش گوتی: بۆچی هیرەقلایەتییە؟ بە خوا ئەبو بەكر حوكمڕانیی پێشنیار نەكرد، نە بۆ هیچ كوڕێكی، نە بۆ هیچ كام لە خزمانی، بەڵام موعاویە، تەنیا وەك سۆزداریی‌و ڕێزلێگرتنی كوڕەكەی، كوڕەكەی داناوە.

كەواتە: هەر لە سەرەتاوە مسوڵمانان زانیویانە كەئەوەی موعاویە كردوویەتی، لادان بووە لە جادەی شەریعەت‌و، چاولێكردن‌و لاسایی كردنەوەی فارس‌و ڕۆم‌و، سیستەمە میراتییە خۆ سەپێنەرەكەیان بووە.

بۆیە پێویستە هەموولایەك بزانن كە: بەزۆر پەیمان وەرگرتن لە خەڵك‌و، بە تۆبزیی ناچاركردنیان بە گوێڕایەڵیی‌و فەرمانبەریی،

وەك ڕێكخراوی ﴿داعش﴾زۆر بـەزەقیی كردوویەتـە پیشـە، وە كـەم‌و زۆر هەندێك گرووپ‌و ڕێكخراوی دیكـەش مومارەسـەیان كـردوە، وەك هـەموو ڕەفتـارە لادەرانـەو ناشـەرعییەكانی دیكـەیان، مـاڵی قەڵبـەو سـەربەخاوەنیەتی‌و، هـیچ كـەس -ئەگـەر عـەقڵ‌و ئینسـاف یـان یەكێكیانی هەبێ- بۆی نیە لەسەر ئیسلامی حیساب بكات.

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ئاڵقەی دەیەمو کۆتایی

بەهەڵگەڕاوە (مرتد) دانانی لایەنە ئیسلامییە بەشداربووەکانی هەڵبژاردنو پرۆسەی سیاسیی، ستەمو نەفامییەکی گەورەیە

وەك پێشتریش باسمان كردوە: بە كافردانانی ﴿تكفیر﴾ی مسوڵمانانی ئـەهلی قیبلـە، یەكێكـە لەنیشـانەو خەسـڵەتە بنەڕەتییـەكانی تـاقمەو

گرووپە پەڕگیرەکان، هەر لە گرووپی ﴿خوارج﴾ەوە کە لە ﴿علي بن أبي طالب﴾ "خوالێی ڕازی بێ" یاخی بوون، هەتا هەموو ئەوانەی دوای وان، بەوانەی ئێستاشەوە کە لەسەر ڕچەی وان دەڕۆن.

ئاشکراشە کە بەکافردانانی مسوڵمانان، گوناهو تاوانێکی گەورەیەو، ڕەفتارێکی یەکجار مەترسییدارە بۆ خاوەنەکەی، با لەوبارەوە سەرنجی ئەو ئایەتو فارمایشتانەی خوارەوە بدەین:

1- ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا ضَرَبۡتُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَتَبَيَّنُواْ وَلَا تَقُولُواْ لِمَنۡ أَلۡقَىٰٓ إِلَيۡكُمُ ٱلسَّلَٰمَ لَسۡتَ مُؤۡمِنٗا ﴿٩٤﴾ ﴾النساء.

واتە: ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە! هەرکات لەڕێی خوادا بەسەفەر چوون﴿چوون بۆ جەنگو جیهاد﴾ بەرچاوتان ڕوون بکەنەوەو وردبنەوە، وە بەکەسێك کە سەلامتان لێدەکات، مەڵێن: بڕوادار نیی..

شایانی باسە: هۆی هاتنە خوار ﴿سبب النزول﴾ی ئەم ئایەتە: تۆمەتبارکردن بە کوفرو پاشان کوشتنو تالانکردنی بابایەکی مسوڵمان بووە، لەلایەن ژمارەیەك لە مسوڵمانانەوە - واتە: هاوەڵان-، کە ئەمەش دەقی بەسەرهاتەکەیە:

{كَانَ رَجُلٌ فِي غُنَيْمَةٍ لَهُ، فَلَحِقَهُ الْمُسْلِمُونَ، فَقَالَ: السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ فَقَتَلُوهُ وَأَخَذُوا غُنَيْمَتَهُ، فَأَنْزَلَ اللهُ فِي ذَلِكَ}[37] واتە: پیاوێك چەند مەڕێكی پێبوون، مسوڵمانانیش پێی گەیشتن، ئەویش گوتی: سەلامتان لێ بێ ﴿تاكو دڵنیایان بكاتەوە كە مسوڵمانە﴾، كەچی كوشتیانو مەڕەكانیشیان بردن، خواش لەوبارەوە ئەم ئایەتەی ناردەخوارێ.[38]

2- ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ﴾ الحجرات -6-، واتە ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە! هەركات بابایەكی لادەر هەواڵێكی بۆ هێنان ﴿دەربارەی كەسانێك﴾ باش وردبنەوەو هەواڵەكە ساغ بكەنەوە، نەوەك بەنەزانیی زیان بەكۆمەڵێك بگەیەنن‌و، سەرەنجام لەسەر ئەوەی كردووتانە ژیوان ببنەوە ﴿پەشێمانیی بكێشن﴾.

دیارە ئەم ئایەتەش هۆی هاتنەخوارەوە ﴿سبب النزول﴾ی، دیسان تۆمەتباركردنی خەڵكێك بووە، بە كوفرو هەڵگەڕانەوە لەئیسلام - بەڵام بە درۆ-، پاشان دەركەوتنی درۆبوونی ئەو تۆمەتە[39]

37 أَخْرَجَهُ البُخَارِيُّ برقم: (4591)، وَمُسْلِمٌ برقم: (3025).

38 الإستيعاب في بيان الأسباب: ج1 ص 459، 460.

39 الإستيعاب في بيان الأسباب: ج3ص274، 275.

3- {«أَيُّمَا امْرِئٍ قَالَ لأَخِيهِ يَا كَافِرُ! فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا إِنْ كَانَ كَمَا قَالَ وَإِلاَّ رَجَعَتْ عَلَيْهِ»}[40]

واتە: هەركەسێك بەبرايەكەى بڵێ: ئەى كافر! ئەوە يەكێكيان لەو دووانە هەر دەگرێتەوە، ئنجا ئەگەر (باباى تۆمەتباركراو بەكوفر) وابێ، ئەگەرنا بۆخۆى ﴿واتە: بۆ تۆمەتباركارەكە﴾ دەگەڕێتەوە.

4- {مَنْ لَعَنَ مُؤْمِنًا، فَهُوَ كَقَتْلِهِ، وَمَنْ رَمَى مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ] }[41]. **واتە: هەركەسێك نەفرين لەبڕوادارێك بكات، وەك كوشتنى وايە، وە هەركەس بڕوادارێك بەكوفر تۆمەتبار بكات، وەك كوشتنى وايە.**

ئنجا لەلاى زانايانيش بنچينەيەكى سەلمێنراو ﴿قاعدة مُسَلَّمة﴾ە كە: دڵنيايى بەدوو دڵيى هەڵناوەشێتەوە: (الْيَقِينُ لاَ يَزُولُ بِالشَّكِّ).

﴿ابن تيمية﴾ **لەوبارەوە گوتوويەتى:** (فَلَيْسَ لأَحَدٍ أَنْ يُكَفِّرَ أَحَدَاً مِنَ الْمُسْلِمِينَ، وَإِنْ أَخْطَأَ وَغَلِطَ حَتَّى تُقَامَ عَلَيْهِ الْحُجَّةُ وَتُبَيَّنَ لَهُ الْمَحَجَّةُ، وَمَنْ ثَبَتَ إِيمَانُهُ بِيَقِينٍ لَمْ يَزُلْ ذَلِكَ عَنْهُ بِالشَّكِّ، بَلْ لاَ يَزُولُ إِلاَّ بَعْدَ إِقَامَةِ الْحُجَّةِ وَإِزَالَةِ الشُّبْهَةِ)[42].

---

40 أَخْرَجَهُ البُخَارِيُّ برقم: (6104)، وَمُسْلِمٌ برقم: (213).

41 أَخْرَجَهُ البُخَاري برقم: (6047).

42 مجموع الفتاوى، ج12ص501.

واتە: هیچکەس بۆی نیە هیچ کام لە مسوڵمانان بەکافر دابنێ، با هەڵەو تاوانیش بکات، هەتا بەڵگەی لەسەر دادەنرێو ڕێی بۆ ڕوون دەکرێتەوە، وە هەرکەس بەدڵنیاییەوە مسوڵمانەتییەکەی چەسپاوبێ، بە هۆی گومانو دوودڵییەوە لێی لاناچێ، بەڵکو هەتا بەڵگەی لەسەر دادەنرێو، شوبهەو گومانی لانەبردرێ ﴿یانی: بیانوو بڕاونەکرێ﴾ سیفەتی مسوڵمانەتیی لاناچێ.

وە زانایانی ڕەسەنی ئیسلام کە بەزانایانی ﴿أهل السنّة والجماعة﴾ ناسراون، بۆجیاکردنەوەیان لەوانەی دەمڕاستیی ئەو گرووپو تاقمانەبوون، کە بە هەر کام لە: ﴿خاوەن ئارەزووەکان﴾ و ﴿خاوەن داهێنراوەکانو﴿تاقمەکان﴾: ﴿أهل الأهواء)و ﴿أهل البدع﴾ و ﴿الفِرَق﴾ ناسراون، بە پێچەوانەی تاقمە لادەرەکانەوە، زۆر دووربینو وردبین ﴿محتاط ودقیق﴾ بوون، بۆ حوکمی کافربوون بەسەر یەکێك دادان، بۆ نموونە: ﴿النووي﴾ لەوبارەوە گوتوویەتی:

(إعلم أن مذهب أهل الحق أنة لايُكَفّرُ أحدٌ من أهل القبلة بذنب، ولا يُكَفَّرُ أهل الأهواء والبِدَع، وأن مَنْ جَحَدَ مايُعلَمُ من دين الإسلام ضرورةً، حُكِمَ بردَّتِهِ وكفره، الاّ أن يكون قريب عَهْدٍ بالإسلام، أو نشأ ببادية بعيدة ونحوه ممَّن يَخْفى عليه، فَيُعرَّفُ ذلك، فإن استمرَّ حُكِمَ بِكُفْرِهِ، وكذا حكم من استحلَّ الزنا أو

الخمر أوالقتل أو غير ذلك من المحرّمات التي يعلم تحريمها ضرورة) [43]

واته: بزانه كه ڕای ئـهھلی حـهق ئهوهیهكـه بـهھۆی گوناھـهوه، ھـیچ كهس لهئهھلی قیبله (لهمسولّمانان) كـافر نـاكرێ، ھـهروهھا ھـیچ كـام لــهخاوهن ئــارهزووه داھێنراوهكــان (مهبهســتی خــهواریجو شــیعهو مورجیئــهو موعتهزیلهو...ھتــده﴿،-ئــهوهی نێــوان كهوانــهكان خــۆم زیــادم كــردوه، بــۆ ڕوون بوونــهوهی مهبهســت-، بــهكافر دانــانرێن، وه ھهركــهس نكــوولّیی لهشــتێكی ئــاییینی ئیســلام كــرد، كــه بهئاشــكرا زانراوبوو﴿كهبهشــێكه لــه ئیســلام﴾ ئــهوه حــوكم بهھهلّگهڕانــهوهو كــوفری دهكــرێ، مهگــهر تــازه مســولّمان بــێ، یــان لــه چــۆلّهوانییهكی دووردا بووبێ، ئهوه دهبێ لهوبارهوه بهرچاوی ڕوون بكرێتــهوه، ئنجا ئهگهر ھهر بهردهوام بوو، ئهوه حوكم بهكافربوونی دهكرێ، ھـهروهھا حوكمی ھهركهسێكی دیكهش ھهروایه، كه زینا، یان مهی، یان قـهتلّو قهدهغـهكراوهكانی دیكـه، بهحــهلاّلّ دهزانــێ، كـه بهئاشــكرا دهزانــرێ، قهدهغهن.

كهواتــه: بــهكافردانان﴿تكفیــر﴾ی مســولّمانانێك كــه مســولّمانهتییان ئاشــكراو ڕوونــهو جێــی دلّنیاییــه، پێچــهوانهی قوڕئــانو ســوننهتو،

---

43 صحيح مسلم بشرح النووي، ج1ص150.

بیروڕای زاناو پێشەوایانی ڕەسەنی ئیسلامە، وەك خستمانەڕوو، ئەوە بە نسبەت بە كافردانانی هەر مسوڵمانێك بەگشتی، بەڵام بە نسبەت بە كافردانانی خەڵكی ئیسلامیی‌و ئەو حیزب‌و ڕێكخراوە ئیسلامییانەوە، كە هەوڵی بووژاندنەوەی ئیسلام‌و، هێنانەوەی سایەی شەریعەت بۆسەر سەری ئۆممەت دەدەن! ئەوە ستەم‌و لادانێكی زۆر گەورەو بێڕەزایە.

وەك: ﴿أبو عمر البغدادي﴾ لە وتەیەكیدا بە ناوی: ﴿قل إني بيِّنةٍ من رَبيِّ﴾ لە ڕۆژی: 2007/3/13ز گوتوویەتی: ﴿نرى كفر وردّة كل من اشترك في العملية السياسية كحزب المطلق والدليمي والهاشمي وغيرهم، كما نرى أن منهج الحزب الإسلامي منهج كفرٍ وردة﴾. بەڵێ، ئەو جۆرە بەكافردانانە هەڕەمەكیی‌و بێ بەڵگەو پاساوەی گرووپە پەڕگیرەكان، گوناهو تاوانێكی زلترەو، لادانێكی ترسناكترە، لەڕێڕەوی زانایانی ڕەسەنی ئیسلام‌و، پێش ئەوەش لەڕێبازی شەریعەت.ئنجا دیارە ئەو هەڵوێست‌و ڕەفتارە چەوتەی، بەكافردانانی حیزب‌و لایەنە ئیسلامییەكان، كە بڕوایان بە پێكەوە ژیان‌و، بەشداریی كردن لە هەڵبژاردنەكان‌و، لە پرۆسەی سیاسییدا هەیە، تایبەت نیە بە ڕێكخراوی ﴿داعش﴾ەوەو، پێشتریش لەلایەن گرووپ‌و تاقمە پەڕگیرەكانەوە، كەم‌و زۆر هەبووەو، بە بڕوای منیش

ئــەو هۆكارانــەی بوونــە مايــەی ســەرهەڵدانی ئــەو بيروبۆچــوونو هەڵوێستە، ئەمانە سەرەكييەكانيانن:

هۆكارە بنەڕەتييەكانی سەرهەڵدانی پەڕگيريی:

1- كاردانەوە ﴿رد الفعل﴾ بۆ ئەو ستەمو دەستدرێژييەی لەلايەن ڕژێمە عەلمانييە ديكتاتۆرو خۆسەپێنەكانەوە، دەكرێتە سەر تەوژمی ئيسلاميی، لەگرتنو ئەشكەنجەدانو بێبەشكردنو دەركردنو ..هتد.

2- سادەو سەركێڵ تێگەيشتن لە قورئان سوننەتو، پێدا قووڵ نەبوونەوەيان.

3- نەشارەزاييو بێ ئاگايی بەرانبەر بەبيروڕاو هەڵوێستی زاناو پێشەوايانی متمانە پێكراوی ڕەسەنی ئيسلام.

4- گومانی بەد ﴿سوء الظن﴾ بردن بە لايەنو ڕێكخراوە ئيسلامييەكانو، لە پشت پەردەی ڕەشەوە تەماشا كردنيان، بەهۆی پڕوپاگەندەی ژەهراويیو، فەتوای حازر بەدەستو ئامادەكراوەكان﴿الفتاوى الجاهِزة﴾ەوە، لەلايەن كەسانێكەوە، كە نا ئاشناو بێ ئاگان لەواقيعو، لەچوارچێوەی مەزهەبو مەشرەبێكی دياريكراوو تەسكدا قەتيس ماونو، ئيسلام تەنيا لەو مەزهەبو مەشرەبەو كتێبو سەرچاوەو شارەزايەكانيدا دەبينن!

5- دەمارگیریی‌و داخراویی ﴿التعصّب والإنغلاق﴾ لە نێو بازنـەو جوغزێکی تەسـکدا، کـە ڕێ نـادات بابـای دەمـارگیر هـیچ لـە دەرەوەی خۆیەوە بزانێ!

وە لـە جیـاتی ئـەوەی بـە پێـی بنچـینەی: (رَأْيِـي صَـوَابٌ يَحْتَمِـلُ الْخَطَأَ، وَرَأْيُ غَيْرِي خَطَأٌ يَحْتَمِلُ الصَّوَابَ) واتە: ڕای من ڕاستەو، ئەگەری هەڵەبوونی هەیەو، ڕای ئەوی دیکە هەڵەیەو، ئەگەری ڕاست بـوونی هەیـە، مامەڵـە بکـەن. بـەپێی: (رَأْيِـي صَـوَابٌ لا يَحْتَمِـلُ الْخَطَـأَ، وَرَأْيُ غَيْـرِي خَطَـأٌ لا يَحْتَمِـلُ الصَّوَابَ) واتـە: ڕای مـن ڕاسـتەو ئەگـەری هەڵـەی نیـەو، ڕای ئـەوی دیکـە هەڵەیـەو، ئەگـەری ڕاستیی نیە! ڕەفتار دەکەن!!

ئەگـەرنا چ عـەقڵ‌و دیـن‌و ویـژدانێك ڕێ دەدا، کـە سـەرجەم لایـەن‌و حیزبــە ئیســلامییەکان - کــە بڕوایــان بــە بەشــداریی کــردن لــە هەڵبژاردنەکان‌و پڕۆسەی سیاسییدا هەیە- بە کافر دابنرێن، کـە هـەر ئــەوان پێکهێنــەری بنــەڕەتیی تــەوژمی ئیســلامیی ﴿التیــار الإسلامي﴾ین؟! وە بەپلەی یەکەم هەر ئەوان هۆکاری سەرەکیی ئـەو ئەندازە هۆشیاریی‌و بێدارییەن، کە لەم ڕۆژگارەدا لە نێو مسوڵمانانـدا هەیە؟!

هەڵبەتە بیانووی سەرەکیی ئەوانیش بۆ ئەو بیرکردنەوە پووچو هەڵوێستو ڕەفتارە ستەمکارانەو بێ ویژدانانەیان، بەرانبەر بەتەوژمی ئیسلامیی هاوسەنگ ﴿التیارُ الإسلامي المتَّزن﴾، بریتیە لە بەشداریی کردنی لایەنە ئیسلامییەکان لە: ﴿هەڵبژاردنو پەرلەمانو حکوومەتدا﴾! ئەو پەرلەمانو حکوومەتەی کە کەمو زۆر لەشەریعەت لادەدەن، یان بەلای کەمەوە: ڕایان نەگەیاندوە کە حوکم بەشەریعەت دەکەن!

کە بێگومان ئەوە بیانوویەکی بێ جێیە، چونکە مامەڵەکردن لەگەڵ واقیعدا، جیایە لە دان پێداهێنانی واقیعو، هەر کەس بە ئەلیفو بێی ئیسلام ئاشنابێ، دەزانێ کە مسوڵمان نابێ دان بەهیچ ناشەرعییەك دابنێو، ڕەوایەتیی﴿شرعیة﴾ی بەبوونی بدات.

بەڵام بێگومان لایەنە ئیسلامییە بەشدارەکانی پرۆسەی سیاسی، بەڵگەو پاساوی شەرعییانەی زۆر بەهێزی خۆیانیان هەیە بۆ هەڵوێستەکەیان، کە لێرەدا دەرفەتی خستنەڕووی ئەو بەڵگەو پاساوە شەرعییانەمان نیەو من لە کتێبی: ﴿چەند بابەتێکی سیاسیی هاوچەرخ لەبەر ڕۆشنایی عەقڵو وەحییدا﴾ بە درێژیی ئەو بابەتەم توێژیوەتەوە، بەڵام لێرەشدا هەر بە کورتیی دەڵێم:

مسـولمانانێك كـه لەبەرانبـەر واقیعێكـی ناشـەرعییدا خۆیـان دەبیننەوە، ناچارن یەكێك لە چوار هەڵوێستان بنوێنن:

1- بە گژیدا بچنەوەو، بە هێزی خۆی دەبەر ڕاكەن!

2- بە جێی بهێڵنو كۆچ بكەنو، لەبەری ڕاكەن!

3- تەسلیمی ببنو فەرمانی بەجێ بێننو، مووێ نەپسێنن!

4- مـوداراو تێكـەڵیی لەگـەڵ بكـەنو كـارلێكی لەگـەڵ بكـەن، بەمەبەستی چاككردنو ڕاستكردنەوەی.

دیارە لایەنو ڕێكخراوە ئیسلامییەكان، ڕێـی چوارەمیان هەڵبـژاردوە، چونكە:

یەكەم: بەگژداچوونەوەی واقیـع بـەهێز، پێچەوانەی ڕێبـازو شێوازی پێغەمبەرانە بە گشتییو، بـە تایبـەتی پێغەمبـەرمان ﴿محمـد﴾ ﷺ وەك پێشتریش لە باسی پێكهێنانی قـەوارەی سیاسییدا خستمانەڕوو، ئنجـا ئەگـەر دروسـتو ڕەوا نـەبووبێ، پێغەمبـەران بـە گشـتییو پێغەمبـەرمان ﴿محمـد﴾ "علیـه وعلـیهم الصـلاة والسـلام" بـە تایبەتی، بەهێزو چەك -بەمەبەستی گۆڕانكارییو چاكسازیی كـردن، پاكسازیی- ڕووبـەڕووی كۆمـەڵگا كافرەكـانی خۆیـان ببنـەوەو، خـوای كاربەجێ بفەرموێ: دەسـتتان بپـارێزن لەشـەڕو، نوێـژ بـەرپا بكـەنو

زەكـــــات بـــــــــــدەن: ﴿ ...كُفُّوٓاْ أَيۡدِيَكُمۡ وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ .... ﴿٧٧﴾ ﴾النساء، ئەوە بێگومان باشترو زیـاتر بـۆ كۆمـەڵو ڕێكخراوێكی ئیسلامیی، دروستو ڕەوا نیە، كە بەهێزو چەك ڕووبەڕووی كۆمـەڵگا مسوڵمانەكەی خۆیان ببنەوە!

دووەم: ڕاكردن لە واقیع، هەر چەندە لە ئەسڵدا دروست ﴿جائز﴾ە، بەڵام بۆ كەسانێكی ژمارە كەمی وەك هاوەڵانی ئەشكەوت ﴿أصحاب الكهف﴾ كـەوا پێدەچـێ حـەوت كـەس بـووبن، بـەڵام ئایا خـەڵكێكی زۆری چەند هـەزار كەسیی، یـان چـەند ملیـۆنیی، بـۆ كـوێ بچـنو، چ ئەشـكەوتێك دەیـانگرێ، پاشـان بۆچـی خـەڵكو كۆمـەڵگا -بەگشـتیی- مسـوڵمانەكەیان بـەجێ بهـێڵن؟!! لـە حاڵێكـدا كـە بـوارو دەرفـەتی بانگـەوازو چـالاكییان هەیـەو، وەك هـاوەڵانی ئەشـكەوت نەخراوانـە نێـوان: ئەگـەری بـەربارانكرانو، گێڕانــەوە بــۆ نێوكـوفرەوەدا، وەك هـاوەڵانی ئەشـكەوت گوتوویانـە: ﴿ إِنَّهُمۡ إِن يَظۡهَرُواْ عَلَيۡكُمۡ يَرۡجُمُوكُمۡ أَوۡ يُعِيدُوكُمۡ فِي مِلَّتِهِمۡ وَلَن تُفۡلِحُوٓاْ إِذًا أَبَدًا ﴿٢٠﴾ ﴾الكهف.

سێیەم: تەسلیم بوونی واقیع، بـە هـیچ شـێوەیەك دروسـتو ڕەوانیـە، چونكە بێگومان ڕازی بوون بە كوفرو ناشـەرعیی، مایـەی كـافربوونو لە بازنـەی ئیمـانو ئیسلام دەرچوونەو، ئـەوەش یەكدەنگیی زانایـان ﴿إجماع العلماء﴾ی لەسەرە.

بەڵێ دەگونجێ مسوڵمانان بکەونە واقیعێکەوە، کە پێچەوانەو دژی ئیسلام بێو، هیچیشیان لەدەست نەیەت لە بەرانبەریدا، بەڵام هەرگیز ناگونجێ مسوڵمانان بە ویستی ئازادانەی خۆیان، مل بۆ واقیعێکی ناشەرعییانە کە چ بکەنو، پێی ڕازی بن!

کەواتە: تەنیا ڕێی چوارەمیان لەبەردەمدا مایەوە، کە بریتیە لەوەی حاڵەتی پێکەوە ژیان ﴿تعایش﴾و ساچاندنو هەڵکردن ﴿مداراة﴾ بکەنە پیشەو، لە نێو کۆمەڵگایەکەیاندا بژینو، هەوڵی پاکسازیو چاکسازیی تێداکردنی بدەنو، لەسەر گرفتارییەکان خۆڕاگربن، کە ئەمە عادەتی تێکڕای پێغەمبەرانی خوا "علیهم السلام" بووە، هەر لە ئادەمەوە تاکو خاتەم، وەك خوا "عزوجل" لەسەر زمانی هەموو پێغەمبەران ڕوو بە گەلو کۆمەڵگایەکانیان فەرموویەتی:

﴿ ....وَلَنَصۡبِرَنَّ عَلَىٰ مَآ ءَاذَيۡتُمُونَاۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُتَوَكِّلُونَ ١٢﴾ إبراهيم، واتە: وە بەدڵنیاییەوە هەرچەندە ئازارمان بدەن، هەر خۆڕاگر دەبین، وە با پشت بەستووان بەس پشت بەخوا ببەستن.

پێغەمبەری خاتەمیش ﷺ لەبارەوە فەرموویەتی:

1- {اَلْمُؤْمِنُ اَلَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ, وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ، خَيْرٌ مِنْ

{اَلَّذِي لا يُخَالِطُ اَلنَّاسَ وَلا يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ}[44] واته: مسولْمانێك كـه تێكـەڵى خـەڵك بـێ‌و، لەسـەر ئازاريـان خۆڕاگربـێ، باشـترە لەمسـولْمانێك كـە تێكـەڵى خـەڵك نابـێ‌و لەسـەر ئازاردانيشـيان خۆڕاناگرێ.

2. {الْمُؤْمِنُ مَأْلَفَةٌ وَلاَ خَيْرَ فِيمَنْ لاَ يَأْلَفُ وَلاَ يُؤْلَفُ}[45]

واتـە: بـڕوادار هۆگركـارە (وا دەكـات خـەڵك خۆشـيبوێ‌و لێـى نيزيـك ببنەوە)، وە هەر كەس نەهۆگركاربێ، نەهۆگركراو، خێرى پێوەنيە.

(النـووي)يـش (بـاب)ى ژمـارە (70)ى كتێبـە ناودارەكـەى خـۆى: (ريـاض الصـالحين) ص -248- بـەم ناوونيشـانە هێنـاوە: ﴿بـاب فضـل الإخـتلاط بالنـاس، وحضـور جُمَعهم وجماعـاتهم ومشـاهد الخيـر ومجـالس العلـم ومجـالس الـذكر معهـم، وعيـادة مريضـهم وحضـور جنـائزهم، ومواسـاة محتـاجهم، وإرشـاد جـاهلهم، وغيـر ذلك من مصـالحهم، لمن قدر علـى الأمـر بـالمعروف والنهـي عن المنكر، وقمْع نَفْسِهِ عن الإيذاءِ وصبْرٍ على الأذى﴾.

واتە: دەروازەى: باشيى تێكەڵيى لەگـەڵ خـەڵك‌و ئامـادەبوونى نوێـژى جومعـەو جەماعەتـەكانيان‌و، كارەچاكەكانيان‌و كۆڕەكـانى زانسـتيى‌و كۆڕەكـانى زيكـر لەگەڵيانـدا، وە سـەردانى نەخۆشـيان‌و ئامـادەبوونى

---

44 أَخْرَجَهُ أَحْمَد برقم: (5022)، تعليق شعيب الأرنؤوط: إسناده صحيح رجالـه ثقات رجـال الشيخين. وَأَخْرَجَهُ أَيْضَاً التِّرمِذِيُّ برقم: (2507)، وَابْنُ مَاجْه برقم: (4032).

45 أَخْرَجَهُ أَحْمَد برقم: (22891)، تعليق شعيب الأرنؤوط: متن الحديث حسن. وأوردَهُ الألبـاني فـي السلسة الصحيحة، ج1ص711.

جـــەنازەکانیانو، هاوکـــاریی کردنـــی ئاتاجیـــانو ڕێنمـــایی کردنـــی نـــەزانیانو بەرژەوەندییـــەکانی دیکـــەیان، بـــۆ کەســـێك توانـــای فـــەرمان بەچاکەو ڕێگریی لەخراپەی هەبیو، بتوانێ خۆی لە ئاست ئـازاردانی خەڵکدا مەرزەم بکاتو، لەسەر ئازاردانەکانیشیان خۆڕاگربێ.

بەڵێ، ئا ئەوەیە بناغەی عەقیدەییو فیکریـی کـارو پـڕۆژەو چالاکیی تـــەوژمی ئیســـلامیی هاوســـەنگو، شـــوێنکەوتووی ڕێبـــازو شـــێوازی پێغەمبەرانی خوا ﷺ و زاناو پێشـەوایانی شـوێنکەوتوویان، بۆیـەش: قسەی بێ بنـەماو فـەتوای بـێ بەڵگـەی گرووپـە پـەڕگیرەکان لـە دژی، هیچ بەهایەکی نیەو، ماڵی قەڵبەو سەر بە خاوەنیەتی.

لێرەشدا کۆتـایی بـە ئاڵقـەی دەیـەم دێـنینو، بـەوەش کۆتـایی بـەکۆی زنجیرەی دووەم لەبارەی پەڕگیرییەوە دێنین.

نـــــــێوەڕۆك

ameer.maktab@yahoo.com
 /AliBapir /AliBapir /MediaAmeerOffice
www.alibapir.net